

CONSILIUL LOCAL DĂNCENI

Primăria s. Dănceni, r. Ialoveni

Aprobat prin

Decizia Consiliului Local

Nr. 5/8 din 22 septembrie 2023

**Strategia de Dezvoltare Comunitară
a satului Dănceni
pentru anii 2024-2028**

Dănceni, septembrie 2023

Realizarea acestui document a fost posibilă datorită suportului generos din partea poporului American prin intermediul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Conținutul acestui material ține de responsabilitatea Grupului de Lucru pentru Planificare Strategică creat prin Dispoziția primarului nr. 69 din 08.06.2023 și nu reflectă în mod necesar viziunea USAID sau a Guvernului Statelor Unite.

Cuprins

Lista de figuri	4
Lista de tabele.....	4
1. Introducere și rezumat executiv	5
1.1. Fișa de rezumat PSM.....	5
1.2. Contextul național și regional.....	5
1.3. Comisia și echipele PSM.....	6
1.4. Aprobarea consiliului local	6
2. Introducere în planificarea strategică	6
2.1. Dezvoltarea metodologiei de pregătire a strategiei	7
2.2. Cadrul juridic și instituțional privind dezvoltarea comunitară.....	7
2.3. Informații generale despre comunitate	8
3. Profilul și analiza comunității.....	9
3.1. Caracteristici geografice și de mediu	9
3.1.1. <i>Caracteristici fizico-geografice</i>	9
3.1.2. <i>Planificare spațială</i>	10
3.1.3. <i>Resurse naturale</i>	10
3.1.4. <i>Factorii de poluare a mediului</i>	10
3.2. Demografie.....	11
3.2.1. <i>Resurse umane</i>	11
3.2.2. <i>Forța de muncă</i>	13
3.2.3. <i>Migrația</i>	13
3.3. Domeniul social.....	13
3.3.1. <i>Asistența și serviciile sociale</i>	13
3.3.2. <i>Servicii educaționale</i>	17
3.3.3. <i>Cultura</i>	21
3.3.4. <i>Ocrotirea sănătății</i>	25
3.3.5. <i>Activități sportive și de agrement</i>	27
3.4. Economia.....	29
3.4.1. <i>Dezvoltarea economică locală</i>	29
3.4.2. <i>Sectorul agriculturii</i>	31
3.4.3. <i>Comerțul și serviciile</i>	31
3.4.4. <i>Gestionarea bunurilor</i>	32
3.5. Infrastructura	33
3.5.1. <i>Infrastructura utilităților publice</i>	33
3.5.2. <i>Fondul locativ</i>	34
3.6. Buna guvernare și management	34
3.6.1. <i>Gestionarea administrativă</i>	34
3.6.2. <i>Bugetul local</i>	37
3.6.3. <i>Societatea civilă</i>	39
3.7. Analiza SWOT	39
4. Strategia de dezvoltare socio-economică	43
4.1. Viziunea comunității	43
4.2. Cadrul de planificare și direcțiile strategice	43
4.3. Planul de acțiuni	44
4.4. Verificare și revizuire	52
Anexe.....	59
Anexa 1. Portofoliul de proiecte	59
Anexa 2. Rezultatele sesiunii de prioritizare	66

Lista de figuri

Figura 1. Structura intravilanului localității, ha	9
Figura 2. Evoluția natalității / mortalității, persoane	12
Figura 3. Populația pe categorii de vârstă, anul 2014, persoane	12
Figura 4. Structura etnică a populației conform recensământului din 2014, persoane	17
Figura 5. Populația satului Dănceni conform cultului religios, 2014	17
Figura 6. Repartizarea copiilor pe grupe în IET „Albinuța”, persoane.....	19
Figura 7. Efectivul de elevi ai gimnaziului „A.Rusu”, persoane	20
Figura 8. Beneficiarii bibliotecii publice conform categoriei de vârstă, persoane	23
Figura 9. Sectorul agricol, suprafața în ha	31
Figura 10. Structura APL, anul 2023, persoane	36
Figura 11. Veniturile bugetului local	38
Figura 12. Structura cadrului instituțional de monitorizare și implementare a Strategiei	53

Lista de tabele

Tabelul 1. Componenta grupului pentru planificare strategică.....	6
Tabelul 2. Situația populației sărace	14
Tabelul 3. Grupuri social-vulnerabile la început de an 2023	14
Tabelul 4. Sistemul educațional al satului Dănceni	17
Tabelul 5. Structura medico socială a populației deservite de OMF Dănceni	25
Tabelul 6. Agenții economici după forma organizatorico-juridică.....	29
Tabelul 7. Principalii agenți economici din localitate.....	29
Tabelul 8. Servicii prestate de ÎM “Dănceni-Service”	30
Tabelul 9. Imobile și terenuri propuse pentru investiții	32
Tabelul 10. Piața funciară în perioada 2020-2022	33
Tabelul 11. Structura proprietății publice la începutul anului 2023	33
Tabelul 12. Funcțiile publice și atribuțiile acestora.	35
Tabelul 13. Proiecte derulate / în derulare, în perioada 2019 – 2023	36
Tabelul 14. Veniturile bugetului local, în perioada 2019-2023, mii lei.....	37
Tabelul 15. Cheltuielile bugetului local, în perioada 2019-2023, mii lei	38
Tabelul 16. Foaie de monitorizare a planului de acțiuni.....	54
Tabelul 17. Principalii indicatori ai raportului de verificare și revizuire.....	55
Tabelul 18. Raportul de evaluare	56
Tabelul 19. Structura model al raportului de monitorizare și evaluare.....	56
Tabelul 20. Riscuri și Impedimente de Implementare	57

1. Introducere și rezumat executiv

1.1. Fișa de rezumat PSM

Strategia de Dezvoltare Comunitară (în continuare SDC) a satului Dănceni pentru perioada anilor 2024 - 2028 a fost elaborată cu suportul Grupului de Lucru pentru Planificare Strategică (în continuare GLPS) constituit prin Dispoziția primarului s. Dănceni nr. 3 din nr. 69 din 08.06.2023, cu asistența tehnică și metodologică din partea consultanților AO Institutul de Dezvoltare Urbană, în cadrul Programului Comunitatea Mea, implementat de IREX și finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID).

Conținutul acestui document ține de responsabilitatea GLPS și nu reflectă în mod necesar viziunea USAID sau a Guvernului Statelor Unite ale Americii.

Obiectivul principal al Strategiei este de a identifica prioritățile și resursele necesare pentru a adresa problemele și provocările, cu care se confruntă comunitatea Dănceni și pentru a realiza obiectivele de dezvoltare stabilite, în baza planului de acțiuni pentru perioada 2024-2028, mecanismului de monitorizare și evaluare, portofoliului de proiecte ale Strategiei.

Strategia evidențiază punctele forte ale satului și se bazează pe potențialul socio-uman, dezvoltarea economiei locale, servicii publice, instituțiile infrastructurii educaționale, culturale, sociale și de afaceri precum și pe capacitatea autorităților publice locale și structurilor societății civile privind asumarea responsabilității pentru procesul de dezvoltare locală.

Principiile care stau la baza elaborării documentului sunt: (i) promovarea unei guvernări locale eficiente și responsabile; (ii) promovarea unui proces decizional participativ și nediscriminatoriu; (iii) promovarea principiilor dezvoltării durabile la nivel local; iv) asigurarea coerenței și încadrării strategiei locale în documente de planificare de nivele mai mari.

Strategia de dezvoltare comunitară este destinată atât membrilor comunității în sine, cât și autorităților locale, organizațiilor neguvernamentale și altor părți interesate în dezvoltarea comunității Dănceni. Este un instrument esențial pentru toți cei care doresc să contribuie la îmbunătățirea calității vieții din s. Dănceni și raionul Ialoveni.

Beneficiile Strategiei de dezvoltare comunitară se referă la: îmbunătățirea calității vieții pentru membrii comunității; stimularea economiei: prin crearea locuri de muncă și oportunități de afaceri locale; promovarea practicilor durabile ajută la protejarea mediului și la gestionarea eficientă a resurselor; coeziune socială - prin implicarea comunității în procesul de dezvoltare are loc consolidarea legăturilor sociale, promovând o comunitate mai unită; eficiență în alocarea resurselor pentru a obține cele mai bune rezultate; planificare pe termen lung prin oferirea unei viziuni pe termen lung pentru dezvoltare, asigurând că acțiunile sunt consecvente și direcționate.

1.2. Contextul național și regional

SDC reprezintă documentul principal de dezvoltare a localității, fiind un document complex, elaborat printr-un parteneriat local, care are la bază documentele de programare de nivel: *raional* (Strategia de dezvoltare integrată a raionului Ialoveni 2022-2027), *regional* (Programul Operațional Regional Centru 2022-2028), *național* (Strategia națională de dezvoltare ” Moldova Europeană 2030” , Strategia Națională de Dezvoltare Regională a Republicii Moldova 2022-2028, strategii sectoriale de

dezvoltare) și *supra-național* (Agenda de Dezvoltare Durabilă 2030, Strategia UE pentru Regiunea Mării Negre 2020-2030).

1.3. Comisia și echipele PSM

Prezentul document reprezintă Strategia de Dezvoltare Comunitară a satului Dănceni pentru anii 2020-2025, elaborată într-un mod participativ, conform Manualului de utilizarea a APSL elaborat de programul USAID / Comunitatea Mea (CM) Moldova.

Strategia de Dezvoltare Comunitară reprezintă un document de politică publică, care va ghida acțiunile Administrației Publice Locale, în strânsă cooperare cu mediul asociativ, sectorul economic și instituțiile publice de nivel local, în următorii 5 ani, în vederea asigurării unui proces continuu și coerent de dezvoltare a localității.

Pentru elaborarea strategiei a fost creat un grupul de lucru, componența căruia a fost aprobată prin Dispoziția primarului nr. 69 din 08.06.2023, după cum urmează:

Tabelul 1. Componența grupului pentru planificare strategică

#	Numele, prenumele	Locul de muncă	Funcția
1.	Butuc-Gurandă Victoria	Primăria s. Dănceni	Primar
2.	Ursu Mariana	Biblioteca Publică "Andrei Vartic"	Director
3.	Coțulescu Dionisie	Consilier local	
4.	Zaporojan Ana	Medic de familie	
5.	Drăguțan Olga	Grădinița "Albinuța"	Ajutor de educator
6.	Agrici Ion	Student	
7.	Coreișa Stelian	Pensionar	
8.	Culai Tatiana	Pensionară	
9.	Ursu Lucia	Agent economic	
10.	Panțir Sofia	Pensionară	
11.	Moruz Valentina	Grădinița "Albinuța"	Director
12.	Castraveț Vladimir	Pensionar	
13.	Diana Bejenari	Consiliul raional Ialoveni	Asistentă socială
14.	Maria Cordonean	Gimnaziul „Alexandrina Rusu”	Director
15.	Ursu Ion	Consilier local	
16.	Sanduleac Angela	Consilier local	
17.	Andronovici Alexandru	Consilier local	
18.	Vîrlan Egor	Consilier local	
19.	Vîrtosu Vasile	Consilier local	
20.	Petru Scripcaru	Director	Casa de Cultură Dănceni
21.	Șuba Zinaida	Conducător artistic	Casa de Cultură Dănceni
22.	Antonov Iana	Conducător artistic	Casa de Cultură Dănceni
23.	Popov Daniela	Studentă	
24.	Eșanu Aurelia	Învățătoare	

Consultanți în planificare strategică, Institutul de Dezvoltare Urbană

Guțuțui Veaceslav, Meleșteanu Ion, Cimbir Cornelia.

1.4. Aprobarea consiliului local

Strategia a fost aprobată prin Decizia Consiliului Local Dănceni nr. din ...09.2023.

2. Introducere în planificarea strategică

2.1. Dezvoltarea metodologiei de pregătire a strategiei

Strategia a fost elaborată cu scopul de a impulsiona procesul de dezvoltare socio-economică a localității pe perioada 2024-2028, de a stabili repere clare pentru conjugarea efortului comun al membrilor comunității (inclusiv din Diasporă) și cu atragerea diferitor parteneri, direcționat spre îmbunătățirea calității vieții cetățenilor, cu respectarea principiilor de dezvoltare durabilă.

Metodologia de lucru a respectat logica elaborării unei strategii:

- 1) **Diagnosticul teritoriului**, bazat pe datele existente și realizat cu implicarea părților interesate (administrația publică, mediul de afaceri, societatea civilă, instituțiile publice din teritoriu) și a responsabililor pe domenii. Această analiză, ce conține o dimensiune tematică, dar și una integrată, a servit drept bază informațională valoroasă în cadrul grupurilor de lucru: economic, social-educational, mediu, infrastructură, administrație publică.
- 2) **Analiza SWOT** - instrument universal de analiză a potențialului de dezvoltare a satului, evidențiază punctele tari și slabe, oportunitățile și amenințările rezultate din diagnosticul teritoriului pe baza unui proces participativ al părților interesate (grupuri de lucru sectoriale, interviuri, ateliere de lucru, focus grup-uri, dezbateri cetățenești).
- 3) Strategia conține **viziunea, obiectivele generale și specifice** de dezvoltare și principalele direcții strategice de dezvoltare ale satului. Acestea sunt măsurabile în termeni de timp, relevanță și rezultate concrete.
- 4) **Planul de acțiuni 2024 – 2028** conține acțiunile concrete de întreprins pe termen scurt și mediu pentru atingerea obiectivelor specifice de dezvoltare stabilite în Strategie. *Costul estimativ al acțiunilor din Strategie este de 248 mln. lei.*
- 5) **Mecanismul de monitorizare și evaluare** include elementele de bază pentru a crea sistemul de verificare, monitorizare, evaluare și raportare a progreselor realizate în implementarea Strategiei.

În același context, metodologia de elaborare a asigurat caracterul participativ și transparent al acestui document prin organizarea de interviuri, chestionare, ateliere de lucru, focus grup-uri, training-uri, grupuri de lucru sectoriale, consultări și audieri publice în fazele esențiale de elaborare, pentru exprimarea nevoilor și aspirațiilor tuturor categoriilor sociale. Au fost respectate principiile egalității și echității de gen, incluziunii și reprezentativității tuturor grupurilor din cadrul comunității (criterii de vârstă, sex, etnie, apartenență religioasă, categorii vulnerabile, etc.). De asemenea, au fost realizate chestionări și interviuri cu băștinașii plecați în afara localității (în țară și peste hotare), asigurând astfel participarea Diasporei la elaborarea prezentului document.

Pe baza planului de acțiuni, vor fi elaborate planuri anuale de activități la nivelul Consiliului local și a Primăriei.

2.2. Cadrul juridic și instituțional privind dezvoltarea comunitară

Strategia de Dezvoltare Comunitară a satului Dănceni pentru anii 2024 – 2028 reprezintă un document de planificare strategică integrată la nivel local, un mijloc esențial pentru factorii de decizie, pentru părțile interesate și, nu în ultimul rând, pentru cetățeni, unde sunt identificate cele mai bune soluții pentru creșterea calității vieții pentru o dezvoltare durabilă pe termen mediu și lung în comunitate.

Strategia a fost elaborată cu suportul de Grupului de Lucru pentru Planificare Strategică (în continuare GLPS) constituit prin Dispoziția primarului s. Dănceni nr. 69 din 08.06.2023, cu asistența tehnică și metodologică din partea consultanților Institutului de Dezvoltare Urbană, în cadrul Programului

Comunitatea Mea implementat de IREX și finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID).

Conținutul acestui material ține de responsabilitatea GLPS și nu reflectă în mod necesar viziunea USAID sau a Guvernului Statelor Unite ale Americii.

2.3. Informații generale despre comunitate

Dănceni este un sat din raionul Ialoveni, Republica Moldova. Este amplasat pe malul unui bazin de acumulare a râului Ișnovăț, lacul Dănceni, cu o capacitate de 4,0 mln. m³ și o suprafață de 2,2 km², fiind cel mai mare bazin de acumulare din raion.

Satul Dănceni se află la 15 km de capitala Republicii Moldova, Chișinău, pe direcția sud-vest.

Suprafața satului Dănceni este de 1362,76 ha, dintre care 301,32 ha constituie terenul intravilan, terenuri agricole - 738,33 ha

Conform datelor Recensământului din anul 2014, populația satului Dănceni constituia 2406 locuitori dintre care 1209 de sex masculin și 1197 de sex feminin.

Denumirea localității Dănceni provine de la numele boierului Danciu, a cărui moșie ar fi fost situată pe timpuri anume pe locul unde se află actualmente satul.

3. Profilul și analiza comunității

3.1. Caracteristici geografice și de mediu

Poziționarea geografică | Dănceni este un sat din raionul Ialoveni, Republica Moldova. Este amplasat pe malul unui bazin de acumulare a râului Ișnovăț, lacul Dănceni, cu o capacitate de 4,0 mln. m³ și o suprafață de 2,2 km², fiind cel mai mare bazin de acumulare din raion.

Satul Dănceni se află la 15 km de capitala Republicii Moldova, Chișinău, pe direcția sud-vest. Se învecinează cu localitățile Suruceni, Chișinău, Ialoveni, Sociteni și Ruseștii Noi.

Istoric | Denumirea localității Dănceni provine de la numele boierului Danciu, a cărui moșie ar fi fost situată pe timpuri anume pe locul unde se află actualmente satul. Satul Dănceni a fost menționat documentar pentru prima dată în actul din 16 aprilie 1617 (7125): "Ispisoc de la Radu Vodă. adecă al nostru credincios cinstit boiarin, dumnealui Ureche marile vornic m-am milostivit domnia me cu o asabită a noastră milă dumnezească, am dat și am întărit a lui dripte ocine și moșii, cumpărături și dani domnești, toate satele care are în țara domniei mele și de moșie de cumpărături și de danie dintr-a lui dripte drese mărturii ci-au avut dela alții domni mai dinainte (urmează un șir de sate și moșii din Moldova și Bucovina)... și satul Dancini pe Ișnovăț și partea lui din satul Cului din Ișnovăț...".

Conform datelor prezentate de primărie, localitatea a fost atestată documentar în anul 1711.

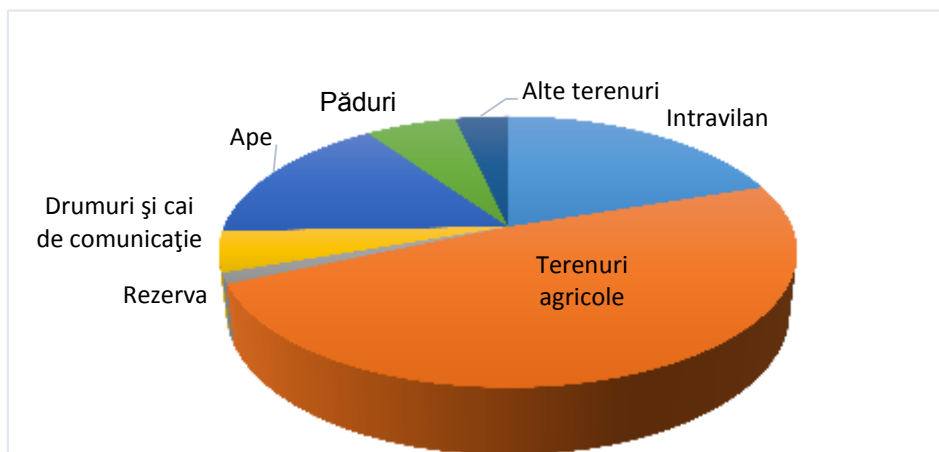

3.1.1. Caracteristici fizico-geografice

Suprafața satului Dănceni este de 1362,76 ha, dintre care 301,32 ha constituie terenul intravilan, terenuri agricole – 738,33 ha, drumuri și căi de comunicație – 74,00 ha, păduri – 93,00 ha. Terenurile sub apă constituie 240,79 ha, iar terenurile rezervă – 19,30 ha.

Din suprafața totală a teritoriului satului Dănceni, r-nul Ialoveni, cea mai mare parte, 48,56% o reprezintă terenurile cu destinație agricolă.

Figura 1. Structura intravilanului localității, ha

3.1.2. Planificare spațială

Localitatea dispune de Plan Urbanistic General implementat în anul 2010 și Regulament local de urbanism. Astfel în procesul de eliberare a certificatelor de urbanism și a autorizațiilor de construcție se respectă normele din regulament. Pentru monitorizarea implementării lucrărilor sunt organizate ieșiri în teritoriu cu specialiștii. La fel se ține cont și pentru amenajarea teritoriului precum spațiile verzi. Cu toate acestea satul este împărțit convențional în 5 cartiere: Moțoc, Hîrțu, Duralia, Bam și Centru.

3.1.3. Resurse naturale

Suprafața împădurită pe teritoriul satului Dănceni este de 93 ha și se află în gestiunea Primăriei, aceasta fiind alcătuită din mai multe parcele cu salcâm. Prin pădurile din apropierea satului sunt animale sălbatice precum căprioare, iepuri, veverițe, vulpi, etc.

Dimitrie Cantemir la 1715 scria că „rar putem găsi un pământ atât de mic cum este Moldova unde să fie atâtea ape”. De o asemenea particularitate se bucură în prezent satul Dănceni, situat lângă un iaz cu același nume. Un document din 1812 menționa că localitatea este situată „la coada iazului Dăncenilor, ci esti în Ișnovăț”. Adică la înc. sec. XIX, în partea locului exista un iaz, mai mic ca cel actual. Pașaportul nr. 1 al iazului Dănceni ne confirmă că în 1945 acesta avea o suprafață de numai 5 ha și cu o adâncime de 1,5 m. În anul 1974 s-a construit un baraj din partea Ialovenilor, cu o înălțime de 14 m, ceea ce a permis să se lărgescă suprafața iazului, care în prezent ocupă circa 420 ha și adună 22 mln metri cub de apă. Adâncimea maximă e de 11m. Lacul este catalogat ca fiind al 4-lea lac după mărime din Republica Moldova. Bazinul acvatic este proprietate a Republicii Moldova, iar terenurile aflate sub apă aparțin satului Dănceni și satului Sociteni.

3.1.4. Factorii de poluare a mediului

Calitatea aerului. Tendința istorică arată că poluarea aerului crește în timp, mai ales în zonele dens populate. Deși în apropierea localității Dănceni sunt păduri(93 ha teren împădurit), iar în imediata apropiere a satului este bazinul de acumulare Dănceni, totuși calitatea aerului este satisfăcătoare, aceasta fiind influențată de activitatea umană. În comună volumul noxelor degajate în atmosferă este minim, reieșind din faptul că pe teritoriul acesteia nu există întreprinderi industriale, depozite de îngrășăminte și pesticide.

În satul Dănceni, principalele surse de poluare a mediului o reprezintă gunoiștea din preajma localității și transportul auto care circulă destul de des, arderea tuturor tipurilor de combustibil în gospodăriile personale, arderea ilegală a frunzelor și altor deșeuri din gospodăriile personale.

Clima. Ca și restul Republicii Moldova, satul Dănceni este situat într-un climat temperat-continental cu veri călduroase și lungi, cu temperatura medie a lunii iulie de +22 °C și ierni blânde, cu temperaturi medie în ianuarie de —7 °C. Vara este călduroasă și îndelungată.

Calitatea solului. Tipul de sol ce predomină pe teritoriul satului și a extravilanului este cernoziomul. Din suprafața terenurilor satului Dănceni, 25,49 ha sunt terenuri supuse alunecărilor de teren. Printre bogățiile subterane se regăsește argila și nisipul.

În localitate sunt proprietari de terenuri agricole care utilizează diverse chimicale, pesticide, ceea ce respectiv influențează asupra calității solului. De asemenea un impact semnificativ îl are arderea miriștilor, a frunzelor.

Calitatea apei potabile. Primăria Dănceni a construit sistemul de apeduct, care asigură 807 gospodării, 4 instituții publice și 20 agenți economici. Sistemul este compus din 3 fântâni arteziene, 3 turnuri de apă, 21.5 km rețele de apeduct. Sistemul de apeduct a fost construit din bugetul local și cu ajutorul contribuției din partea cetățenilor.

Ca surse de apă potabilă, sunt folosite și 40 fântâni de tip mină însă apa din ele nu poate fi catalogată ca apă potabilă de calitate bună. Din aceste considerente la moment APL lucrează pentru a conecta localitatea la apă potabilă prin sistemul centralizat.

Proiectul sistemului de canalizare și stația de epurare a fost început în 2015 cu suportul Fondului Ecologic, în care s-a construit 12,7 km de rețea și stația de epurare monobloc tip 2X Compact WW100 cu debitul de 200m³ /zi- utilaj, lucrări de construcție, lucrări tehnologice și amenajare, construcția stației de pompare pe teritoriul stației de epurare, instalarea generatorului și a rețelelor electrice, rețele de apă, care în prezent sunt puse în funcțiune. În anul 2021 au fost finalizate lucrările la stația de epurare, care la moment poate deservi întreaga localitate.

Gestionarea deșeurilor. Starea mediului ambiant Dănceni este satisfăcătoare. În localitate activează ÎM „Dănceni Service” cu domeniul de activitate “Eliminarea deșeurilor și a apelor uzate, asanarea, salubritatea și alte activități similare”. Astfel colectarea și transportarea deșeurilor se efectuează de către întreprindere de 2 ori pe lună în baza unui grafic stabilit atât pentru cetățeni cât și pentru agenții economici și instituțiile din localitate. Pe întreg teritoriul satului sunt amenajate 6 puncte de colectare a plasticului și sticlei. Acestea se depozitează într-o încăpere pe teritoriul satului apoi se trimite către punctul de reciclare.

Întreprinderea prestează servicii suplimentare la solicitarea cetățenilor pentru transportarea deșeurilor. Suplimentar se oferă servicii pentru transportarea deșeurilor de la cimitirul satului și locurile publice de pe teritoriul localității

De 2-3 ori pe an se curăță gunoiștea din s. Dănceni, care la moment este îngrădită cu gard de protecție. Este necesară creșterea gradului de conștientizare a populației locale despre importanța gestionării eficiente a deșeurilor, inclusiv prin reducerea volumului de deșuri depozitate odată cu creșterea cantității materialelor reciclabile, scăderea nivelului de poluare a solului și a apelor subterane, creșterea calității vieții populației prin reducerea riscurilor de îmbolnăvire.

În scopul îmbunătățirii stării mediului, în localitate se organizează de către APL activități de salubritate a teritoriului cu implicarea angajaților și a cetățenilor voluntari. La aceste activități se implică elevii și angajații gimnaziului.

În primăvara anului 2023 datorită parteneriatului dintre APL și Întreprinderea Silvo-Cinegetică Sil Rezeni a fost implementat proiectul de mediu cu împădurirea cu ghindă a suprafeței de 5 ha. Pentru viitor APL planifică plantarea altor 5 ha cu ghindă.

3.2. Demografie

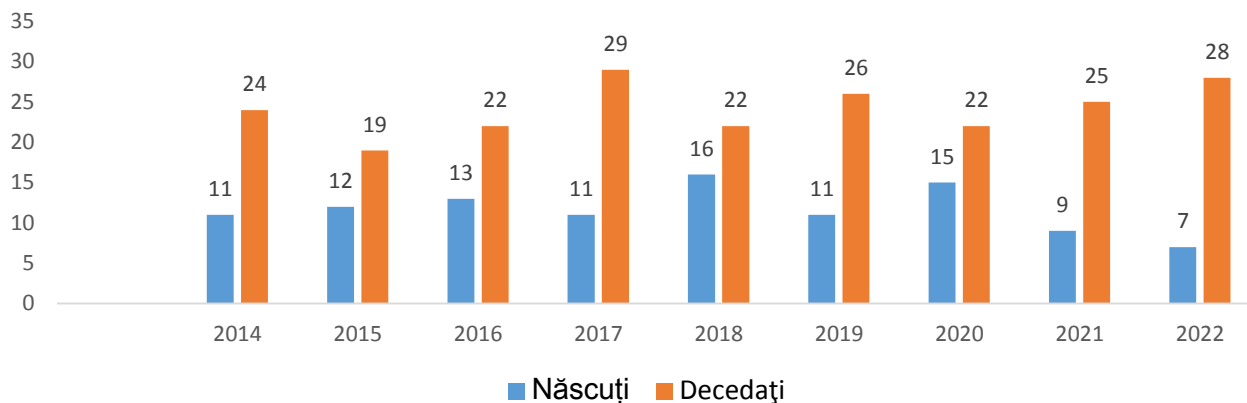
3.2.1. Resurse umane

Conform datelor recensământului din anul 2014, populația satului Dănceni constituia 2406 locuitori dintre care 1209 de sex masculin și 1197 de sex feminin. În următorii ani numărul populației a crescut, ajungând în anul 2021 la 2583 locuitori, după care s-a atestat o descreștere nesemnificativă, astfel numărul populației la începutul anului 2023 a ajuns la 2557 locuitori.

Mișcarea naturală este caracterizată prin evenimentele demografice: naștere, deces, căsătorie, divorț. Deși în anul 2021 numărul populației satului Dănceni a crescut cu 177 persoane față de anul 2014, totuși acesta a scăzut semnificativ (213 persoane) față de anul 2004. Acest fapt arată că populația este în scădere ca și pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

Datele statistice arată că în anul 2014 în satul Dănceni, prevalau persoanele de sex masculin, acestea constituind 50,24% față de numărul femeilor care reprezentau 49,76%. Din anul 2014 până în prezent în localitatea Dănceni s-au născut 105 copii și au decedat 217 persoane, dintre care un copil în anul 2014. Pentru perioada analizată 2014-2022 sporul natural este negativ în fiecare an.

Figura 2. Evoluția natalității / mortalității, persoane

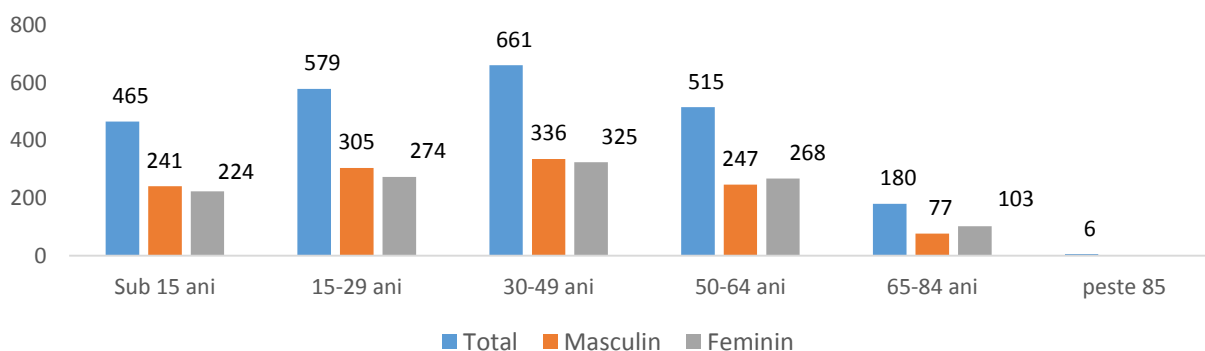

Datele din diagramă arată că în ultimii 2 ani se nasc tot mai puțini copii față de anii precedenți, iar numărul deceselor depășește de aproximativ trei ori numărul de nașteri. Acesta este un factor important care duce la scăderea numărului populației.

Un alt factor important care duce la micșorarea numărului populației în localitate este migrația. Populația pleacă peste hotare în căutarea unor condiții de muncă mai bine plătite, sau pentru un trai mai decent.

Conform datelor Recensământului din anul 2014, cea mai mare parte a populația satului Dănceni o reprezentau persoanele cu vârsta cuprinsă între 30 și 49 de ani, aceștia constituind 27,47%, urmați de persoanele cu vârsta cuprinsă între 15 și 29 ani cu 24,06% și persoanele cu vârsta cuprinsă între 50-64 ani cu 21,40%. Numărul copiilor cu vârsta de până la 15 ani constituia în anul 2014 circa 19,32% din numărul total al populației satului Dănceni, iar la începutul anului 2023 numărul acestora ocupa 17,09% din numărul total al populației, fiind în descreștere cu 2,23%.

Figura 3. Populația pe categorii de vârstă, anul 2014, persoane

Din diagramă se poate observa că femeile trăiesc mai mult decât bărbații, numărul acestora prevalează în rândul persoanelor cu vârsta de peste 50 ani.

Actualmente, conform categoriei de vârstă, populația satului Dănceni se divizează în:

- 244 (9,54%) copii cu vârsta preșcolară (0-6 ani), dintre aceștia 98 sau 40,16% frecventează grădinița.
- 193 (7,54%) copii de vârstă școlară (7-18 ani), dintre aceștia 87 elevi în clasele primare și 105 elevi în clasele gimnaziale. În localitate locuiește un copil de vârstă școlară, dar care nu frecventează școala.
- 400 persoane în etate, ceea ce constituie 15,64%.

Fondul locativ la începutul anului 2023 în satul Dănceni era format din 932 locuințe (case/apartamente proprietate privată), dintre care 50 apartamente în case cu multe apartamente și 882 case proprietate privată. În ultimii ani în localitate au fost construite case dar nu au fost date în exploatare.

3.2.2. Forța de muncă

Aspecte ocupaționale I Printre ocupațiile ce se regăsesc în rândul populației sunt zootehnia, apicultura, prepararea și livrarea produselor alimentare la evenimente, creșterea hortensiilor. O mare parte a populației lucrează sezonier. Circa 80% din numărul populației apte de muncă activează în Chișinău sau centrul raional Ialoveni.

3.2.3. Migrația

Mișcarea migratorie este caracterizată prin procesele de emigrare și imigrare ale populației. Acest proces este luat la evidență în baza datelor administrative deținute și furnizate de Agenția Serviciilor Publice și Ministerul Afacerilor Interne, în baza acordurilor bilaterale privind schimbul informațional ale acestor instituții cu Biroul Național de Statistică.

Începând cu anul 2014 mișcarea migratorie internațională se calculează în baza datelor Inspectoratului General al Poliției de Frontieră privind traversările frontierei de stat de către persoanele fizice. În satul Dănceni, la fel ca și pe întreg teritoriul Republicii Moldova, în ultimii ani numărul populației care migrează este în creștere. O parte a populației este plecată sezonier la munci peste hotare, iar o mare parte au un loc permanent de muncă peste hotare. Aproximativ 35% din numărul populației satului Dănceni se află la muncă în țări ca Germania, Italia, Franța, Rusia, Marea Britanie, Irlanda. Consecințele procesului migraționist sunt în mare parte negative, acesta afectează atât localitatea cât și fiecare persoană în parte.

APL menține legătura cu persoanele din diasporă prin pagina de Facebook "Diaspora din Dănceni". Pentru viitor, se planifică crearea Asociației de Băștinași ai satului Dănceni. Astfel cetățenii din diasporă se implică activ și contribuie financiar la diverse proiecte de dezvoltare din localitate Băștinașii-migranți apelează la serviciile Primăriei pentru eliberarea de certificate și adeverințe, achitarea impozitelor și taxelor.

3.3. Domeniul social

3.3.1. Asistența și serviciile sociale

Asistența socială în s. Dănceni și raionul Ialoveni este asigurată de Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei Ialoveni. Scopul direcției este de a contribui la îmbunătățirea calității vieții persoanelor în dificultate, prin asigurarea asistenței sociale în raza unității administrativ-teritoriale în care activează.

Instituția oferă asistență și sprijin persoanelor aflate în dificultate copii, familie, persoane singure, persoane vârstnice sau cu dizabilități, abuzate, marginalizate, victime ale violenței sau aflate în orice altă situație de risc. Susținerea dezvoltării capacităților familiei în creșterea și educația copilului, prin consolidarea factorilor protectori din interiorul familiei, fapt care este o prevenire a instituționalizării copiilor. Direcția asigură accesul persoanelor în dificultate la serviciile sociale de calitate. Asigură protecția socială a familiei și copilului Asigură protecția socială a persoanelor în etate, cu dizabilități și alte categorii din grupurile de risc. Asigură efectuarea activității de prestare a plăților sociale.

Populația săracă | La începutul anului 2023, în conformitate cu datele Direcției de Asistență Socială, în satul Dănceni erau 40 de familii sărace, 20 familii monoparentale conduse de femei, 27 de familii cu 3 și mai mulți copii. În localitate sunt înregistrați 5 copii care sunt lipsiți de îngrijirea părintească și 4 persoane în etate singuratice.

În satul Dănceni, la începutul anului 2023 locuiau și 150 persoane cu dizabilități (invalizi) dintre care 10 sunt copii. Persoanele în etate și persoanele cu dizabilități, au preponderent venituri din pensie, ajutoare sociale și gospodăriile agricole individuale.

Tabelul 2. Situația populației sărace

Indicatori	Total
Numărul copiilor lipsiți de îngrijire părintească	5
Numărul total de familii:	
• Sărace (conform cu Direcția de Asistență Socială)	40
• Cu mulți copii (cu 3 și mai mulți copii)	27
• Monoparentale conduse de femei	20
- Inclusiv cele conduse de femei	
• persoane în etate singuratice	4
• în sărăcie extremă	4

Sursa: Primăria localității

Majoritatea localităților rurale din republică se confruntă cu următoarele cauze ale sărăciei: venitul familiei nu corespunde cheltuielilor elementare de întreținere, salariile și pensiile sunt mizere, lipsa locurilor de muncă stabile și bine plătite, nu toate persoanele pot beneficia de ajutor social.

Persoane cu dizabilități și în etate | La începutul anului 2023, din numărul total al populației satului Dănceni, 150 persoane sunt cu dizabilități, ceea ce constituie 5,86%. Din numărul total al persoanelor din această categorie 6,66% sunt copii, iar 93,34% persoane mature. Un număr de 21 persoane sunt cu dezabilități grave și nu pot supraviețui fără ajutor extern, iar 63 de persoane au grad de dezabilitate mediu și sunt capabili de activități fără ajutor extern, dintre aceștia 27 de sex feminin și 33 de sex masculin.

Tabelul 3. Grupuri social-vulnerabile la început de an 2023

Indicatori	Total	Femei	Bărbați	Copii
Persoanele cu dizabilități	150	-	-	-
Persoanele cu dizabilități grave (care nu pot supraviețui fără ajutorul extern)	21	9	8	4
Persoanele cu dizabilități medii (capabili pentru activități fără ajutorul extern)	63	27	33	3

<i>Persoanele în etate</i>	400	-	-	-
<i>inclusiv persoanele în etate singuraticice</i>	4	4	-	-
<i>Romi</i>	15	-	-	-
<i>În sărăcie extremă</i>	4	-	-	-

Sursa: Primăria localității

O problemă a persoanelor cu dizabilități este lipsa de acces pentru scaune cu roțile la instituțiile publice, magazine. Aceasta creează obstacole pentru obținerea unor servicii elementare. Sursa cea mai importantă de venit pentru persoanele cu dizabilități o reprezintă prestațiile sociale – alocația de dizabilitate sau pensia care nu acoperă nici strictul necesar de cheltuieli. Totodată, majoritatea persoanelor cu nevoi speciale au acces limitat la serviciile de recuperare și reabilitare, iar o parte din ele au într-o mică măsură sau deloc acces la medicamente compensate. Persoanele cu dizabilități se confruntă cu opțiuni limitate pentru petrecerea timpului liber și participarea la activități culturale și sociale. Iar procesul de incluziune a persoanelor cu dizabilități în societate este în derulare, deoarece vizează schimbarea unei mentalități, și este unul de durată și care trebuie abordat prin activități constante și consecvente. Motivul pentru care persoanele cu dizabilități nu se bucură de acces comun, cu celelalte persoane, la spațiul public este pentru că acestora nu le este oferită o distribuție uniformă în societate, ci sunt sprijinite doar de anumite instituții.

Majoritatea persoanelor sunt în incapacitate de muncă. APL și asistenții sociali sunt receptivi la necesitățile acestor persoane și se implică după posibilitate în soluționarea problemelor lor.

Procesul de incluziune a acestora în societate este în derulare, deoarece vizează schimbarea unei mentalități, și este unul de durată și care trebuie abordat prin activități constante și consecvente. Motivul pentru care persoanele cu dizabilități nu se bucură de acces comun, cu celelalte persoane, la spațiul public este pentru că acestora nu le este oferită o distribuție uniformă în societate, ci sunt sprijinite doar de anumite instituții.

Persoane în etate | Persoanele în etate reprezintă una din cea mai vulnerabilă categorie socială existentă în localitate. Cu regret este evidentă îmbătrânirea populației, ca rezultat al scăderii natalității și creșterii numărului de persoane tinere care migrează. Persoanele în etate reprezintă 15,64% din populație. Majoritatea persoanelor din categoria dată dețin un teren agricol, pe care-l îngrijesc pentru a-și asigura existența.

Deși pensiile au fost majorate, acestea nu acoperă coșul minimal de consum și cei mai mulți dintre ei necesită acordarea ajutoarelor materiale. Astfel, persoanele în etate se confruntă cu probleme cum ar fi:

- lipsa de surse financiare pentru procurarea lemnului / achitarea serviciilor comunale, procurarea medicamentelor
- accesul limitat la servicii medicale de bună calitate, etc.

Lipsa activităților social-culturale, lipsa de comunicare, adesea discriminarea acestora în cazul angajărilor la muncă se enumeră printre problemele cu care se confruntă persoanele în etate. Autoritățile de toate nivelurile, organizațiile neguvernamentale și comunitare, mass-media și instituțiile de învățământ ar trebui să depună eforturi pentru a promova solidaritatea între generații, imaginea pozitivă a persoanelor în etate, care sunt, printre altele, transmițători de cunoștințe, cultură și valori spirituale și pentru a combate discriminarea acestei categorii de persoane.

Protecția socială și servicii sociale | - componentă a sistemului de protecție socială a raionului Ialoveni. Astfel, pe parcursul anului 2022, în satul Dănceni au beneficiat de servicii de asistență socială 300 persoane dintre care 180 persoane în etate, 60 persoane cu dezabilități și 60 de copii.

- vizite de îngrijire la domiciliu – 5 femei, persoane în etate, dintre care una cu grad de dezabilitate
- compensații pentru perioada de iarnă – 93 familii.

În anul 2021 de servicii de asistență socială au beneficiat 190 persoane iar în anul 2020 180 persoane. Creșterea procentajului de populație asistată prin diferite măsuri se datorează majorării pragului venitului minim garantat pentru o persoană stabilit de stat, majorarea nivelului de finanțare a prestațiilor sociale dar și parteneriatelor cu ONG-urile dispuse să susțină în diferite moduri populația vulnerabilă în paralel cu persoanele refugiate.

Pe parcursul primelor 6 luni ale anului 2023 populația satului Dănceni a fost susținută prin intermediul:

- Ajutor pentru perioada rece a anului: 86 beneficiari (63 pensionari, 5 invalizi gr. I, 12 invalizi gr. II, 1 invalid gr. III, 2 șomeri, 3 persoane angajate în câmpul muncii)
- Ajutor social: 15 beneficiari (4 pensionari, 2 invalizi gr. I, 1 invalid gr. II, 1 invalid gr. III, 2 șomeri, 3 persoane angajate în câmpul muncii).
- Ajutor umanitar (pachete cu produse alimentare, produse de igienă): 104 familii (15 familii cu copii, 60 pensionari, 29 persoane cu grad de dizabilitate)
- Lemne de foc prin intermediul AO Baștina Mileștii Mici: 16 persoane (11 pensionari, 4 familii cu copii, 1 invalid gr. II)
- Programul național Ajutor financiar de urgență (4900 lei): 22 persoane (3 familii monoparentale cu copii, 5 invalizi gr. I, 11 invalizi gr. II, 3 invalizi gr. III)
- Suport în înregistrarea pe platforma compensații.gov.md: 120 familii
- Sprijin familial primar: 73 familii cu copii
- Sprijin familial secundar bănesc (4000 lei per copil): 5 familii cu numărul total de 12 copii

Procesul de susținere a familiilor nevoiașe din surse bugetare se realizează conform unor criterii prevăzute în legislația națională, prestabilite, în dependență de tipul de ajutor oferit. Susținerea prin intermediul donațiilor se face în urma convocării ședinței comisiei locale din primărie care stabilește inițial niște criterii de selecție: nivelul de vulnerabilitate economică, numărul membrilor în familie, severitatea afecțiunilor de care suferă persoana, în dependență de tipul de ajutor oferit și numărul maxim de persoane care poate fi susținut.

Beneficiarii de indemnizații de maternitate și incapacitate temporară de muncă sunt stabiliți prin intermediul Casei Naționale de Asigurări Sociale.

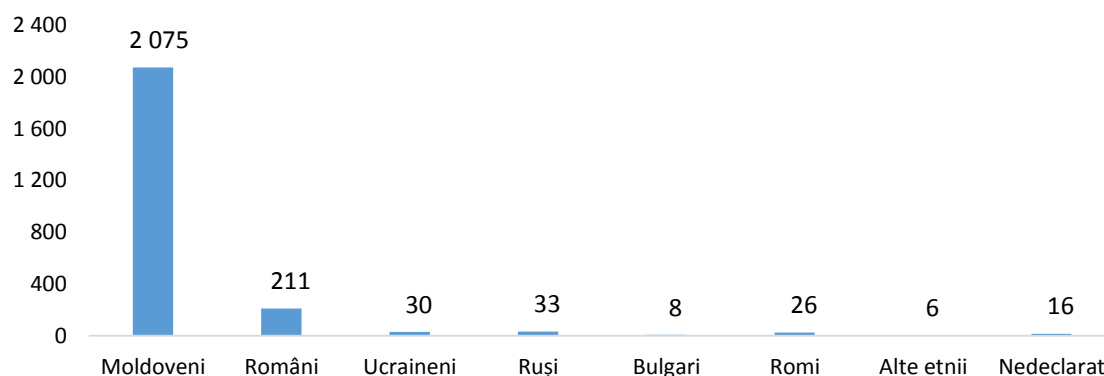
Situația social-economică și nivelul de trai scăzut au influențat negativ asupra nivelului de trai al populației. În general populația satului se confruntă de următoarele problemele: starea economică precară, sporul natural scăzut, pensii mici, potențialul redus al administrației publice locale de a ajuta categoriile social-vulnerabile.

Având în vedere capacitățile financiare ale Primăriei satului, dar și necesitățile grupurilor defavorizate, pot fi create și gestionate **următoarele servicii sociale**:

- Cantina de ajutor social/Serviciul alimentație pentru persoane în etate, persoane cu dizabilități, copii cu un număr de 50-100 de beneficiari și cu cheltuieli de 10.000-12.000 MDL/beneficiar.
- Centru de zi pentru persoane vârstnice (30-35 persoane) cu 20.000 MDL/beneficiar

Minorități etnice/lingvistice | Conform datelor recensământului din anul 2014, în localitatea Dănceni, cea mai mare parte a populației în structura etnică o reprezintă moldovenii – 2075 sau 81,14%, urmați de români – 8,25%, iar restul populației 10,61% sunt ucraineni, ruși, romi, bulgari, etc.

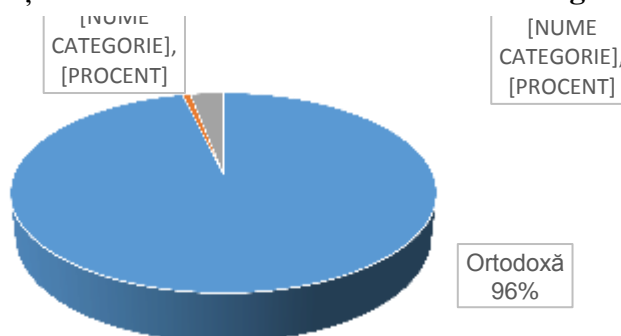
Figura 4. Structura etnică a populației conform recensământului din 2014, persoane

Minorități religioase | În sat a existat o biserică din lemn, construită în 1806, iar în locul ei la 1878 moșierul Suruceanu ridică o biserică nouă, din piatră, care a fost distrusă prin anii șaizeci ai sec. XX. La 8 noiembrie 1998 au răsunat pentru prima dată clopotele noii biserici „Sf. Dumitru”, biserică care până astăzi este frecventată cu regularitate de 25-30% din numărul total al populației.

Conform religiei, populația localității este în mare parte (96%) creștin ortodoxă. Un procent din numărul total al populației este de religie creștină evanghelic baptistă, iar 3% din populației au preferat să nu indice datele cu referire la religie.

Figura 5. Populația satului Dănceni conform cultului religios, 2014

3.3.2. Servicii educaționale

Sistemul educațional al satului Dănceni are misiunea de învățare și cultivare a noilor cunoștințe, abilități și valori în rândul educabililor. Acesta este asigurat de 2 instituții dintre care o grădiniță și un gimnaziu în care predarea se face în limba română.

Tabelul 4. Sistemul educațional al satului Dănceni

Instituția	Anul înființării	angajați / profesori	Capacitat	Beneficiari

		(educatori)		e totală	reali
		Număr	vârsta medie		
Grădinița „Albinuța”	1984	/ 7	40	180	85
Gimnaziul „A. Rusu”	1988	33/ 21	42	600	

Sursa: Primăria localității

Cadrele didactice din IET „Albinuța”, au la bază realizarea obiectivelor educației timpurii centrate pe copil, care prevăd respectarea și valorizarea unicității copilului, a nevoilor și intereselor fiecăruia, acordarea de oportunități egale de acces la educație și dezvoltare, precum și formarea unei personalități autonome, tolerante, cooperante, responsabile, creative și flexibile, capabile de a face alegeri și de a decide, iar cadrul didactic fiind cel care îi este partener axat pe un parteneriat cu părinții, comunitatea și învățământul primar. Toate activitățile derulate se axează pe determinarea creșterii competențelor cadrelor didactice de a opera cu forme variate și metode active de: proiectare, predare, evaluare specifice sistemului de învățământ preșcolar, asigurând astfel calitatea în procesul educațional.

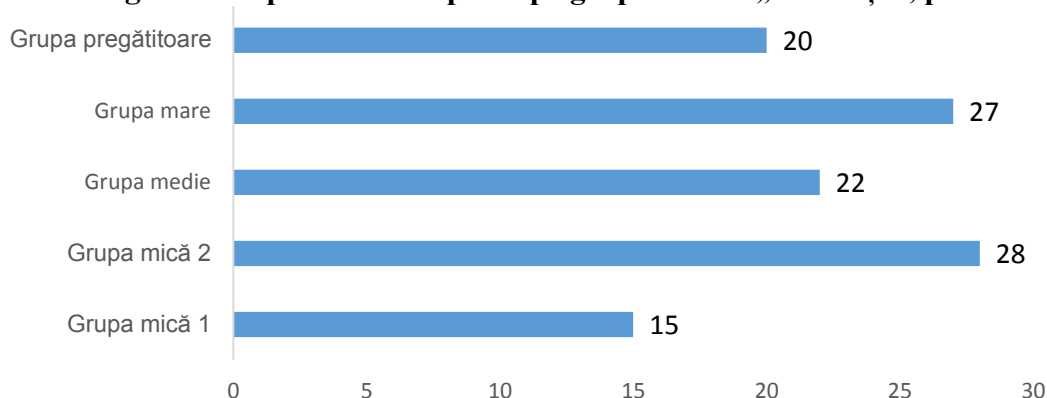
Grădinița de copii „Albinuța” din Dănceni este o Instituție de Educație Timpurie care activează din anul 1984, fiind amplasată în centru localității pe o suprafață de 0,56 ha, proprietate a APL Dănceni. Edificiul instituției este compus din 5 blocuri dintre care 3 blocuri cu 2 etaje și 2 blocuri cu un etaj. Clădirile instituției cu suprafața construită 921,90 m², volumul de construcție 3861,00 m³, este construită după un proiect, cu 2 nivele și conform acestuia dispune de 4 săli de grupe de vârstă preșcolară 3-7 ani, sală de muzică, cabinet medical, bloc alimentar, spălătorie cu sală de uscare a lenjeriei, birou director, 4 depozite, izolator. În toamna anului 2023 la grădinița din satul Dănceni a fost deschisă o nouă grupă pentru a asigura cu locuri la grădiniță copiii cu vârsta cuprinsă între 2-3 ani. Teritoriul grădiniței este amenajat cu inventar de joacă, dotat cu pavilioane și nisipiere pentru fiecare grupă de copii, parcele cu flori.

Mobilierul este în stare bună, fixat și marcat conform recomandărilor ANSP. Suprafața totală a încăperilor din grupă corespunde cerințelor sanitare igienice raportate pentru fiecare copil. Pentru evitarea intersectării copiilor au fost create circulare clare prin marcarea cu benzi vizibile sau desene care asigură securitatea și siguranța copiilor.

Prin urmare au fost create condiții optime de activitate, care au condus la realizarea obiectivelor ce vizează dezvoltarea personalității copilului, pregătirii lui către debutul școlar, implementarea tehnologiilor educaționale moderne conform cerințelor curriculare.

Pe parcursul anului de învățământ 2022-2023, instituția a activat 5 zile în săptămână cu un regim de 10.5 ore în componență de 4 grupe. Instituția asigură fiecărui copil un loc la masă, corespunzător particularităților psihofiziologice individuale. Ținând cont de documentele de politici educaționale elaborate de MEC și CNESP, fiind responsabili de viața și sănătatea copiilor în anul de studii 2022-2023 au fost instituționalizați 100 copii.

Figura 6. Repartizarea copiilor pe grupe în IET „Albinuța”, persoane

Pentru anul de învățământ 2023-2024, în fiecare grupă vor frecventa copiii de vârstă indicată conform Codului Educației și Curriculumului, începând de la cei născuți în anul 2017 până la cei născuți în 2021. Din luna septembrie 2023 este preconizată deschiderea unei noi grupe pentru copiii cu vârsta de 2-3 ani. Este preconizată instituționalizarea a 112 copii. Deși grădinița dispune de 180 de locuri, aceasta este completată în proporție de 62% din cauza numărului mic de copii din localitate. La nivel de localitate sunt la evidență 139 de copii cu vârsta între 3-7 ani, dintre care 90 copii sunt instituționalizați. O parte din copiii din satul Dănceni frecventează din diverse motive grădinițele din localitățile vecine Suruceni, Ialoveni și Chișinău, iar o altă parte din numărul copiilor puși la evidență în localitate sunt plecați cu părinții peste hotare.

Pentru implementarea cu succes a Curriculumului și creșterea eficienței întregului proces educațional, în grădiniță sunt angajate 7 cadre didactice dintre care doar 1 cu stagiul de muncă de până la 5 ani, iar ceilalți cu stagiul între 5 și 38 de ani. Vârsta medie a angajaților grădiniței constituie 40 ani. Cadrele didactice sunt într-o permanentă căutare, perfecționare. Sunt deschiși spre tot ce e nou, spre colaborare și un parteneriat pe măsura așteptărilor. Toate cadrele didactice angajate fie au studii medii speciale fie au studii superioare.

Caracteristicile tehnice ale grădiniței

- Anul înființării: 1984
- Capacitatea: 180 locuri
- Suprafață totală: 1200 m². Suprafață utilizată: 800 m²
- Starea generală tehnico-edilitară este una satisfăcătoare, dar acesta necesită a fi reparată. Acoperișul clădirii este întreg.
- Aprovizionarea cu apă se face centralizat și este disponibilă în toate zonele instituției. Grădinița este asigurată permanent cu apă rece și caldă. Apa este considerată tehnică. Achitarea pentru consumul de apă se face regulat, fără întârzieri.
- Sistemul de canalizare este centralizat și este funcțional.
- Sistem de încălzire este asigurat de cazan pe gaze. Acesta asigură încălzirea întregii clădiri. Grădinița nu dispune de sistem de încălzire centralizat.
- Veceurile sunt de tip closet, amplasate în interiorul clădirii. Acestea sunt comune pentru fete și băieți și separate pentru personalul instituției.
- Accesibilitatea în instituție: grădinița este amplasată în centrul satului. Starea drumului de acces către grădiniță este într-o stare deplorabilă. Accesul în clădire nu este asigurat cu pante de acces pentru persoanele cu cărucior. Nici ușile și nici veceurile nu sunt adaptate pentru categoria dată de persoane.

- Transportarea copiilor nu este organizată.

Menținerea și înnoirea bazei tehnico-materială se datorează conlucrării instituției cu APL, părinții. Astfel pe parcursul anilor 2018-2021 la grădinița “Albinuța” din s. Dănceni, din contul bugetului local, au fost realizate mai multe proiecte pentru îmbunătățirea procesului educațional preșcolar și anume:

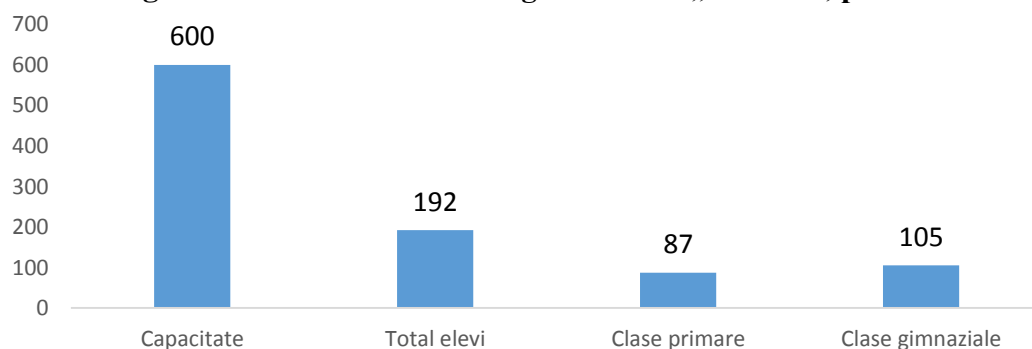
- 2018 - reparația capitală a sălii festive din grădinița Albinuța - 116 671,67 lei, achiziționarea complexelor de joacă și topogane - de 28 110,00 lei, recepția cu titlu gratuit tehnică 13 998 lei.
- 2019 - reparația sistemului de gaze - 25 008,00 lei, procurare mobilier pentru veselă 38 000 lei, teren de joacă - 26 348,00 lei.
- 2020 - reparații la blocul sanitar din grupa mică - 77 581,27 lei, reparația la două depozite din interiorul grădiniței - 79 669,72 lei, procurarea a 5 recirculatoare bactericide - 17 000,00 lei, mașină de spălat rufe 7 499,00 lei, mașină de uscat rufe - 7 499,00 lei, sistem video cu trei camere - 19 523,00 lei, perete de joacă - 7 998,00 lei, notebook - 9 639,00 lei, un televizor - 9 748,00 lei și dulapuri de bucătărie din inox - 6 000,00 lei.
- 2021 reparația blocului sanitar din grupa mare și a unui depozit - 169 973,46 lei, reparația acoperișului de tip moale a galeriei - 85 790,44 lei.
- La începutul anului 2023 a fost implementat proiectul “Construcția sistemului de încălzire modern” pentru grupa de 2-3 ani, în valoare de 390 mii lei și dotarea cu echipament a grupei respective în cadrul proiectului „Educăm și cultivăm frumosul poporului românesc în tânăra generație” în valoare de 46,70 mii roni.

La fel ca majoritatea instituțiilor, grădinița din satul Dănceni se confruntă cu o serie de probleme printre care:

- Sistemul de electricitate învechit, contoarele sunt învechite și parțial uzate;
- Parasolarele necesită dotare cu mese și scaune cât și cu acoperirea laterală pentru a împiedica vântul, deoarece este indicat ca copilul în această perioadă să se afle mai mult în aer liber;
- Curtea din interiorul instituției se află într-o stare deplorabilă și necesită instalarea pavajului
- Exteriorul clădirii nu a suportat nici o reparație din anul 1984 și necesită termoizolarea clădirii care ar duce la micșorarea consumului de gaze.

Gimnaziul „Alexandrina Rusu” din satul Dănceni. O clădire cu mai multe etaje, amplasată la marginea satului cu o capacitate totală de 600 de locuri. În mediu, gimnaziul este frecventat de 194 elevi dintre care 81 elevi în clasele primare (1-4) și 113 elevi în clasele gimnaziale (5-9). Deși instituția dispune de o capacitate destul de mare, acesta este ocupată în proporție de aproximativ 32%.

Figura 7. Efectivul de elevi ai gimnaziului „A.Rusu”, persoane

Pentru buna funcționare a instituției, în prezent în Gimnaziul “Alexandrina Rusu” din satul Dănceni activează 35 angajați dintre care 8 de sex masculine și 27 de sex feminine. Din numărul total al angajaților 19 sunt cadre didactice și 12 persoane cu funcții complexe. În cadrul instituției activează 5

persoane cu vârsta de pensionare, vârsta medie a cadrelor didactice fiind de 42-45 ani. Toate cadrele didactice angajate dețin studii superioare în domeniu. De bază activează 14 profesori. Pentru predarea unor discipline de cultură generală, instituția nu dispune de cadre didactice de aceea circa 35% (5 persoane) din numărul cadrelor didactice sunt angajate prin cumul.

Toate clasele sunt dotate cu televizor, calculator sau laptop, iar clasele primare dispun și de imprimante. Disciplinele școlare cum ar fi chimia, biologia, fizica, informatica, educația tehnologică se realizează în cabinete dotate mediu cu material didactice și resurse necesare. Educația fizică se desfășoară în sala de sport. Biblioteca școlară este dotată cu 1 calculator, cărți artistice pentru toate vârstele și cu literatură de specialitate.

Cei 87 de elevi din clasele primare I-IV sunt asigurați cu micul dejun din buget și se alimentează în cantina instituției unde activează 2 lucrători - bucătăreasa și îngrijitorul de încăperi.

Caracteristicile tehnice ale gimnaziului

- Anul înființării: 1988
- Capacitatea: 600 locuri
- Suprafață totală: 4400 m²
- Suprafață utilizată: 1000 m²
- Starea generală tehnico-edilitară este una bună. Clădirea necesită doar reparații cosmetice. Acoperișul clădirii este în stare bună.
- Aprovizionarea cu apă se face centralizat și este disponibilă în toate zonele instituției, acesta fiind la categoria apă tehnică. Gimnaziul este asigurat permanent atât cu apă rece cât și caldă.
- Sistemul de canalizare este centralizat, în stare funcțională.
- Sistem de încălzire este autonom, asigurat de centrala termică separată, dotată cu 3 cazane, pentru care sezonier sunt angajați 3 operatori în sala de cazane. Clădirea este izolată termic și dotată cu ferestre termopan.
- Veceuri. Acestea sunt de tip closet, comune, amplasate în interiorul clădirii. Pentru personalul instituției este veceu separat. Acestea sunt asigurate cu apă rece.
- Accesibilitatea în instituție: gimnaziul reprezintă o clădire cu 3 etaje, fiind utilizate doar 2 din acestea pentru desfășurarea activității. Starea drumului care duce spre gimnaziu este una medie. Pe lângă unele scări sunt pante de acces. Nici ușile și nici veceurile nu sunt adaptate pentru persoanele cu cărucior.
- Transportarea copiilor nu este organizată.

Probleme și necesități:

- Reparație capitală în întreg interiorul clădirii, din 1988 s-au efectuat doar reparații cosmetice;
- Necesitatea procurării mobilierului reglabil pentru elevi în sălile de clasă;
- Dotarea sălii de informatică cu 10 calculatoare;
- Dotarea cantinei cu utilaj modern;
- Dotarea bibliotecii școlare cu imprimantă;
- Dotarea cazangeriei cu cazane noi din motivul uzării înaintate a acestora, fiind fabricate în 2008.

3.3.3. Cultura

Sediul Casei de Cultură în prezent se află în aripa de vest a gimnaziului din localitate, etajul II, cu o suprafață totală de 90 m² în locațiune. Localul actual este conectat la apeduct, sistem de

canalizare, încălzire gazificată. În exterior prezintă un loc amenajat satisfăcător, având nevoie de o reparație capitală a scării. Casa de Cultură dispune de o sală de repetiții, un birou și o cameră de păstrare a echipamentelor. Casa de Cultură are 5 angajați (2 persoane de sex masculin și 3 de sex feminin): director, 3 conducători artistici și 1 acompaniator. Dintre aceștia 3 sunt cu studii superioare, iar 2 angajați au studii medii de specialitate. Vârsta medie a angajaților este de 37 ani. Pe lângă Casa de Cultură își desfășoară activitatea 2 colective artistice cu titlul model „**Alină-te Dor**” și „**Brăuleț**” și formația artistică “**Soacrele din Dănceni**” (8 persoane cu vârsta 60+).

Printre obiectivele de bază ale Casei de Cultură se regăsesc:

- Păstrarea obiceiurilor și tradițiilor în localitate.
- Promovarea culturii în societate și creșterea nivelului cultural artistic.
- Organizarea evenimentelor culturale cu rol educativ sau divertisment prin implicarea tuturor locuitorilor la viața culturală a satului.
- Cultivarea și transmiterea valorilor morale și artistice comunității.

Anual casa de Cultură organizează diverse activități tematice:

- Martie – Mărțișor, Ziua Combatanților
- Aprilie – Festivalul pascal Hristos a Înviat
- Mai - Organizarea sărbătorii „Dănceni – pământ românesc”
- Iunie - Sărbătoarea Ziua Fântânilor la Dănceni
- August - Sărbătorile Naționale Ziua Independenței și Limba Noastră cea Română
- Noiembrie - Hramul Bisericii „Sfântul Mare Mucenic Dumitru”, Hramul satului
- Decembrie - Festivitatea de Aprindere a Luminițelor de Sărbătoare.

Casa de Cultură Dănceni promovează tinere talente, organizează evenimente culturale, participă la festivaluri, gale, concursuri, saloane, târguri de nivel raional, național și internațional.

Printre problemele cu care se confruntă casa de Cultură se enumeră:

- Bugetul limitat pentru desfășurarea activității
- Lipsa spațiului și edificiului pentru organizarea și desfășurarea activităților culturale la nivel de sat
- Implicarea în activități a unui număr mic de persoane în rândul tinerilor
- Echipament învechit.

Biblioteca publică “Andrei Vartic”: Misiunea bibliotecii este de a asigura toți cetățenii comunității cu servicii de calitate și acces liber la toate sursele de informație existente în bibliotecă cu scopul de a orienta activitatea în bibliotecă spre afirmarea ei ca centru cultural al comunității.

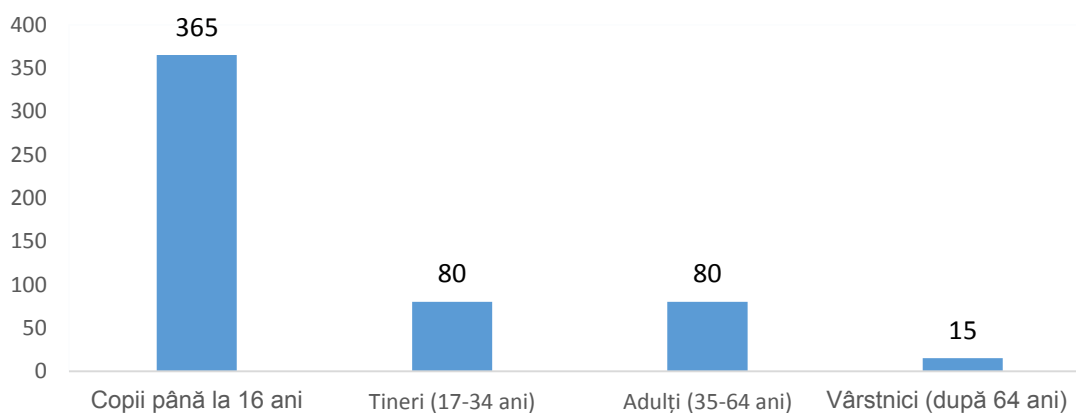
În 1956 a fost deschisă prima bibliotecă ce avea sediul în casa lui moș Evdochim, care de fapt era un ocol pentru oi, dar se afla peste drum de Primărie și club. Au fost luate în primire circa 200 de cărți de către doamna Ana Manțoc-Suruceanu. Apoi în 1963 sub conducerea doamnei Sulă Axenia, biblioteca a fost mutată într-o căsuță mică acoperită cu stuh, care avea doar 9 m². Condiții tehnice și materiale lipseau total. În anul 1969 biblioteca a trecut în localul clubului nou, care era cu mult mai spațios. Clubul și biblioteca funcționau sub conducerea Direcției de cultură Chișinău, apoi a raionului Strășeni și Cutuzov (Ialoveni). În anul 1997 biblioteca a trecut în localul grădiniței, condițiile de lucru erau minime, căldura lipsea, lipsea și accesul absolut la unele cărți din motiv că localul era mic și rafturile cu cărți erau amenajate după condițiile de acolo.

În anul 2005 sub influența și ajutorul financiar din partea Primăriei, biblioteca a fost mutată cu succes în școala medie Dănceni, a fost făcută reparație capitală, cu condițiile optime. Biblioteca a fost redenumită Biblioteca Publica „Andrei Vartic” conform deciziei consiliului local Dănceni la 28 iunie 2010.

În anul 2013, biblioteca se include cu succes în Programul Național de dezvoltare a bibliotecilor din Republica Moldova, Novateca. Astfel câștigă 5 calculatoare pentru utilizatori. Ulterior, bibliotecara Ursu Mariana aplică la un șir de proiecte în parteneriat cu IREX Europe și Novateca, ca să doteze biblioteca cu mobilier modern, apart foto, 2 tablete și alte utilități pentru copii și adulți. În anul 2018, bibliotecara Mariana Ursu primește titlul onorific de Personalitate a anului, pentru aportul și schimbările făcute pentru întreaga comunitate din raionul Ialoveni întru promovarea lecturii și serviciilor moderne de bibliotecă.

Sediul bibliotecii publice în prezent se află în aripa de vest a gimnaziului din localitate, fiind amplasată la etajul II, pe o suprafață totală de 90 m² în locațiune. Localul actual, în exterior prezintă un loc amenajat satisfăcător, având nevoie de o reparație capitală a scării. Interiorul bibliotecii este amenajat în condiții optime, cu acces 100% la toate cărțile. Biblioteca dispune de 2 săli, este conectată la rețeaua internet, este asigurată cu apă, încălzire și sistem de canalizare. În cadrul instituției sunt angajate 1 bibliotecar cu studii superioare/masterat și 1 angajat auxiliar. Vârsta medie a angajaților este de 36 de ani.

Figura 8. Beneficiarii bibliotecii publice conform categoriei de vârstă, persoane

Numărul anual al beneficiarilor bibliotecii este de circa 540 persoane dintre care 265 de sex masculin și 275 de sex feminin. Datele din diagramă arată că 67,59% din numărul beneficiarilor sunt copii cu vârsta de până la 16 ani, iar numărul vârstnicilor abia de atinge 3%. Numărul utilizatorilor activi constituie 20% din numărul populației satului Dănceni. Per utilizator se înregistrează în medie 10 vizite /an la biblioteca publică.

Anual biblioteca prestează servicii modern în domeniul digital (Calculatorul – un prieten special, Codekids), domeniul educației mediatice și în domeniul educativ – creativ (Club de animație ANIMAKIDS). De instruire și alte activități specific domeniului au beneficiază circa 230 utilizatori unici, din care 200 copii. Numărul activităților de instruire non-formală constituie cca 50 sesiuni/an și 70 de ore academice.

Un alt serviciu oferit de bibliotecă este împrumut la domiciliu și consultarea pe loc a documentelor – cca 5825 exemplare. În incinta bibliotecii sunt organizate anual excursii pentru copiii de la grădiniță și elevii din clasele primare, lecții bibliografice, consultanțe / referințe.

Pe parcursul anului biblioteca oferă servicii gratuite de imprimare/copiere. De asemenea cetățenii, Consiliul de Tineret și alte grupuri de inițiativă beneficiază de servicii ghidare aplicare proiecte și de echipamentul digital al bibliotecii (ecran, proiector, laptop).

Organizarea evenimentelor culturale reprezintă o modalitate de valorificare a potențialului cultural. APL în colaborare cu administrația instituțiilor educaționale și culturale organizează anual Ziua fântânilor, hramul satului, Sărbătoarea Cântecului Pascal „Hristos a Înviat” etc.

Ziua fântânilor. Această sărbătoare se organizează anual de Duminica Mare, atunci când creștinii ortodocși sărbătoresc Pogorârea Sfântului Duh. Tradițional în această zi fântânile, casele și porțile oamenilor se împodobesc cu crengi de tei sau nuc. Gospodinele pun în Casa Mare flori de corovatic ca simbol al curățeniei, dar și pentru înmiresmarea casei. În satul Dănceni în anul 1983, Manole Valeriu, director al Casei de Cultură pe atunci a înființat un Festival al Fântânilor cu ocazia acestei mari sărbători religioase. Atunci toți sătenii au împodobit fântânile publice, le-au curățit, au cântat cântece populare și au încins hora mare sau Hora Satului. Acest obicei s-a menținut până în perioada anilor 1990, după care a urmat criza economică în Moldova, afectând și viața culturală în s. Dănceni.

În vara anului 2003 s-a dat startul din nou pentru petrecerea sărbătorii Ziua Fântânilor conform tradiției din anii '80, și anume, Slujba de sărbătoare la Biserica „Sfântul Mare Mucenic Dumitru” curățarea și împodobirea fântânilor, după care urmează sfințirea acestor fântâni, organizarea ogrăzilor țărănești, Casa Mare, invitarea sătenilor de către Primar la horă cu o escortă formată din consilieri, fetele din ansamblul “Alină-te Dor”, instrumentiști și căruțe cu cai. Concomitent pe stadionul satului se organizează competiții sportive la fotbal, baschet, volei sau trânta. În această zi Primăria felicită familiile care sărbătoresc Nunta de Aur, dăruindu-le flori și câte un premiu bănesc. Se încheie sărbătoarea cu tradiționala Horă a Satului, cu evoluarea diferitor interpreți, Grădinița „Albinuța”, Gimnaziul „Alexandrina Rusu”, ansamblul de dans Brăuleț Dănceni, tinere talente și formațiile folclorice „Alină-te Dor” și „Soacrele din Dănceni”.

Hramul satului. Ziua de 8 noiembrie, sărbătoarea „Sfântul Mare Mucenic Dumitru” începe pentru localnicii din satul Dănceni cu o slujbă în Biserică, cu participarea a mai multor preoți. Ctitorul Bisericii Alexandru Rusu și părintele Valeriu Gițu cu ajutorul populației din sat organizează masa de sărbătoare în incinta Bisericii unde sunt invitați toți locuitorii satului. Seara, tradițional se petrece Hora de sărbătoare cu diferite concursuri, premii, invitați speciali, colectivele din cadrul grădiniței „Albinuța” și gimnaziului „Alexandrina Rusu”, formațiile folclorice „Alină-te Dor” „Soacrele din Dănceni” și „Brăuleț”. Hramul Satului se petrece în fiecare an, începând cu anul 1998.

Sărbătoarea Cântecului Pascal „Hristos a Înviat”. Înființat în anul 2019, la inițiativa doamnelor Galina Maleca-Cordoneanu și Mariana Cotovanu în parteneriat cu Căminul Cultural Primăria Dănceni și agenți economici. Scopul acestei sărbători este de a valorifica tradițiile creștine în perioada sărbătorilor de Paști. La sărbătoare sunt invitate formații folclorice din întreaga țară, care evoluează cu un repertoriu de cântece pascale în ograda Bisericii „Sfântul Mare Mucenic Dumitru” Dănceni.

Pe teritoriul satului Dănceni își desfășoară activitatea mai mulți meșteri populari:

- Dina Ursu, Tatiana Castraveț, Silvia Ursu Focșa – lucrul manual în confecționarea icoanelor și alte tematici în broderie cu măргеle

- Victoria Toma - Buzatu – tricot cu andrele și croșetă.
- Victoria Cușnir – confecționarea jucăriilor de pluș.
- Elena Diftirencu – confecționare manuală de genți prin tehnica împletitului.
- Conțulescu Dionisie – fenerie artistică și colecționarea obiectelor de artizanat.

3.3.4. Ocrotirea sănătății

În satul Dănceni activează Oficiul Medicilor de Familie care este parte componentă a Centrului de Sănătate Ialoveni, Acesta a fost înființat în anul 1985 ca Punct Medical de Felcer și Moașă, iar în anul 1992 a fost adaptat pentru Centru de Sănătate, iar din anul 2012 aceasta a devenit OMF Dănceni și activează cu un program de lucru de luni până vineri, în intervalul orelor 8:00 – 17:00.

În cadrul OMF Dănceni sunt angajate 8 persoane dintre care 2 medici de familie, la moment doar unul din ei activează pe o normă de 1,5 salarii, iar altul se află în concediu de maternitate, 3 asistente medicale (1 – asistentă fizioterapie, 1 – asistentă comunitară, 1 – asistentă în concediu de maternitate), 1 – șofer, 2 – personal auxiliar. Medicul de familie are un stagiu de activitate de peste 12 ani.

Medicii și asistentele medicale angajate în cadrul instituției respecta etica și deontologia medicală, se bucură de respect din partea pacienților, își perfecționează sistematic nivelul cunoștințelor prin participări la conferințe cu tematici medicale de nivel național/internațional, perfecționări, seminare.

Oficiul Medicilor de Familie Dănceni își desfășoară activitatea într-o clădire cu 2 etaje. Aceasta are amplasate la primul etaj registratura, 2 birouri a medicilor de familie, sală de proceduri, sală de imunizări, sală de triere, ce îmbină și examenul ECG-grafic și examinarea copiilor. La etajul 2 sunt amplasate oficiul asistente medicale coordonatoare, punctul farmaceutic, cabinetul de fizioproceduri, sala de examen onco-profilactic. Sălile sunt dotate cu inventar și aparataj corespunzător pentru examinare și acordare a asistenței medicale adecvate.

Pe lista medicului de familie sunt înregistrați 2648 de pacienți din teritoriu și alte localități. În ultimii ani, numărul acestora a crescut deoarece printre pacienți se înregistrează și persoane din alte localități.

Tabelul 5. Structura medico socială a populației deservite de OMF Dănceni

Structura populației	2021	2022	2023
№ pacienților înregistrați, total	2512	2605	2648
Din ei copii 0-12 luni	28	26	25
copii 1-6 ani	174	213	228
• Organizați	120	107	112
• Neorganizați	54	106	116
Copii 7-14 ani	237	284	207
• Școlarizați	237	283	206
• Neșcolarizați	0	1	1
Copii invalizi < 18 ani	7	12	13
• Gradul 1	3	4	3
• Gradul 2	2	7	9
• Gradul 3	2	1	1
Adolescenti total:	99	83	66
• Băieți	54	46	35
• Fete	45	37	31

Structura populației	2021	2022	2023
Adulți total:	1957	1179	1447
• bărbați	822	742	732
• femei	818	437	715
Adulți apti de muncă	1461	776	1064
Pensionari	179	403	383
Invalizi >18ani	90	84	102
• gradul 1	10	10	12
• gradul 2	66	45	64
• gradul 3	24	29	24
Participanți la 2 RM total	1	1	0
• din ei invalizi	0	0	0
Participanți la războiul din Afganistan	6	6	6
• din ei invalizi	2	2	2
Participanți la războiul din Transnistria	11	11	9

Sursa: OMF Dănceni

Un motiv al îmbolnăvirilor populației este faptul că aceasta se aprovizionează cu apă din fântâni care nu corespunde cerințelor apei potabile de calitate sau apa din apeduct care este considerată tehnică. Un alt motiv este indiferența populației care fie nu se adresează la medic pentru efectuarea controlului anual al stării de sănătate, fie se adresează prea târziu. Lipsa mijloacelor financiare și nepunerea la evidență reprezintă principalele cauze din care anumite persoane nu beneficiază la timp de asistența medicală. Cazuri de îmbolnăviri se înregistrează cel mai des la populația săracă. Asistența medicală pre- și postnatală sunt de calitate, persoanele sunt asistate de angajații oficiului medicilor de familie. În ultimii 3 ani se atestă o creștere a ratei decedaților în vârstă aptă de muncă, ce este caracteristică și pentru raionul Ialoveni. Din structura mortalității se evidențiază maladiile SCV, traume și otrăviri, maladiile SR și SD.

În rândurile copiilor prevalează maladii ca anemiile și dermatitele alergice. Este de menționat faptul că s-a redus numărul de hipotrofii, iar copii alimentați artificial sau mixt este în creștere. Se face lucrul profilactic a rahitismului de la a 10-a zi de viață cu soluție Ergocalciferol, conform programului Unic. Copii bolnavi cu patologii acute a aparatului respirator primesc tratament medicamentos gratuit în dependență de gravitatea stării copilului.

Cu privire la activitatea cu gravidele se constată o dinamică stabilă în evidențierea gravidelor în termen de gestație – până la 12 săptămâni, fiind pe parcursul anilor 86%. Pe parcursul sarcinii toate gestantele sunt consultate de ginecolog și investigate ultrasonografic la termenele țintă -18 -21 săptămâni. În cadrul instituției este amenajat cabinetul copilului sănătos, unde sunt organizate diferite lecții, seminare, instruiți cu tematică specifică cu gravidele, mamicile, adolescenții. Lista tematicilor este actualizată semestrial.

În planul de lucru pentru anii 2023-2025 ai OMF Dănceni se regăsesc următoarele activități:

- Planificarea și supravegherea imunizării populației.
- Acordare asistenței medicale gravidelor, mamelor și copiilor.
- Profilaxia primară și secundară TBC.
- Planificarea familiei.
- Supravegherea dispanserică a patologiilor cornice.

- Conlucrarea oportună și permanentă cu medicii specialiști.
- Monitorizarea în permanență a situației epidemiologice în teritoriu .
- Majorarea numărului de examinări oncoprofilactice.
- Activități de informare a populației cu referire la promovarea modului sănătos de viață cu scopul reducerii mortalității generale a populației, în special în rândurile persoanelor apte de muncă, cât și a ratei decedaților la domiciliu.

OMF Dănceni este asigurat cu medicamente de urgențe în caz de adresare a pacienților în stare cu Crize Hipertensive, Atacuri Ischemice, Accidente Vasculare, Hemoragii, Alergii, Edeme Quinque. Pe loc este acordat primul ajutor, iar în caz că starea rămâne critică se solicită Asistența Medicală de Urgență apelând la 112 operatorilor care transmit informația către AMU Ialoveni. Urgenta se apropie aproximativ în 15-20 min, dar sunt cazuri când se apropie și până la 1-2 ore, ca de exemplu în pandemii, sau alte urgențe majore.

Caracteristicile tehnice ale OMF Dănceni

- Înființat: 1985
- Capacitatea: 20-30 vizite / zi, în perioada pandemică până la 70 vizite / zi
- Starea generală tehnico-edilitară este una bună.
- Aprovizionarea cu apă este centralizată. Apa rece și caldă este disponibilă permanent.
- Sistemul de canalizare este centralizat, în stare funcțională.
- Sistem de încălzire este asigurat de cazan cu pe gaze și este autonom. În perioada rece a anului clădirea se încălzește fără întreruperi.
- Veceurile sunt de tip closet, comune, amplasate în interiorul clădirii. Acestea sunt asigurate cu apă rece și caldă.
- Accesibilitatea în instituție: o clădirea cu 2 etaje, amplasată în centrul satului. Drumul de acces spre instituție este de calitate medie.

3.3.5. Activități sportive și de agrement

Fotbalul este recunoscut ca cel mai popular sport la nivel internațional, fiind un sport de echipă dezvoltă valori ca prietenia, unirea și spiritul de câștigător. Toate aceste valori promovate de un singur sport sunt indispensabile întru dezvoltarea unei generații viitoare sănătoase atât fizic cât și mental. Tinerii talentați și pasionați de sport, dar și seniorii din satul Dănceni sunt încurajați și susținuți de APL în dezvoltarea abilităților sportive la cel mai înalt nivel, aceasta finanțând după posibilitate activitățile acestora. Astfel FC Dănceni constă din 2 grupuri de fotbaliști legitimați oficial :30 de fotbaliști tineri și 40 de fotbaliști seniori. Uneori, la ședințele APL participă reprezentanții FC Dănceni pentru a informa autoritatea despre necesitățile și problemele cu care se confruntă, iar APL se implică în soluționarea acestora.

FC Dănceni participă în fiecare sezon la campionatul raional de fotbal organizat de Asociația Raională de Fotbal. Echipa de juniori a fost campioană în anul 2021, iar seniorii și-au asigurat un loc pe podium constant în ultimii 10 ani. FC Dănceni participă la orice campionat pentru care este eligibilă: Amoliga (locul 3), Cupa Satelor (locul 3), Bussines League, Cupa Copilăriei, Campionatul Raional etc. Pentru performanțe în domeniu fotbaliștii sunt premiați atât de organizatori cât și de APL Dănceni.

FC Dănceni are și 4 echipe participante la campionatul Republican de Fotbal pe Plajă după categoria de vârstă:

- Echipa 2007-2008: 15 fotbaliști

- Echipa 2009-2010: 15 fotbaliști
- Echipa 2011-2013: 15 fotbaliști
- Echipa 2014-2016: 20 fotbaliști

La categoria de vârstă sub 18 ani, echipa FC Dănceni a cucerit titlul de campioană a Republicii la fotbal pe plajă. În această echipă și-a făcut primii pași în carieră și Marius Iosipoi, actualmente jucător la naționala masculină de fotbal a Republicii Moldova.

Antrenamentele echipelor de fotbaliști se desfășoară pe stadionul sătesc natural și uneori pe stadionul artificial care din păcate se află într-o stare dezastruoasă și prezintă un pericol major pentru copii și maturi. Autoritatea Publică Locală lucrează pentru identificarea surselor financiare necesare pentru soluționarea problemei date.

În imediata apropiere a satului Dănceni, pe malul bazinului de acumulare Dănceni se află numeroase locuri unde populația se poate recrea fie în locuri neamenajate sau locuri amenajate de agenți economici cum ar fi parcul acvatic „Europarc” sau baza de recreere „Vatra Strămoșească”. Accesul la pescuit se face numai cu acordul administratorului sau paznicului, care eliberează bonul de pescuit costul căruia este de 50lei/12 ore per lansetă, peștele prins se ia acasă. Speciile des întâlnite sunt: Carp, Caras, Fitofag, Amur. Astfel se permite pescuitul la lansete, feeder, fir elastic.

Printre zonele de agrement ale localității Dănceni se enumeră și parcul cu o suprafață de 40 de ari, amplasat în centrul satului și terenul de joacă cu suprafața de 3 ari.

Patrimoniul istoric și religios | În anii 1974, 1978 și 1980, în Dănceni au fost efectuate săpături arheologice, fiind descoperită o așezare din epoca mijlocie a bronzului (cultura ceramicii cu multe brăie) și din sec. V-VI.

- Așezare ce datează din Sec. II- IV; Sec. XVII. Sit Arheologic de importanță Națională. Amplasare la Vest de marginea satului Dănceni, între marginea râului și drumul Dănceni – Suruceni, la fine de vale, în râpa Hârțu.
- Așezare (Morminte funerarii). Eneolitic, Sec. XV – XVII. Sit Arheologic de importanță Națională. Amplasare la 300 m. spre Nord – Vest de satul Dănceni, pe sectorul de vile, perpendicular pe balcă.
- Așezare ce datează din Sec. XVI – XVII. Sit Arheologic de importanță Națională. Amplasare la 2,5 – 3 km. la Est de satul Dănceni, la 100 metri în dreapta de la drumul Dănceni – Ialoveni, pe panta malului stâng a râului Isnovăț
- Așezare ce datează din Sec. XVII. Sit Arheologic de importanță Națională. Amplasare la 2 km Sud – Est de la satul Dănceni, unde se unește valea cu lunca râului Ișnoveț. la 100 metri la Sud – Est de iazul gospodărie.
- Așezare ce datează din Sec. II- IV; Sec. XV – XVII. Sit Arheologic de importanță Națională. Amplasare la Sud – Est de satul Dănceni, de la Sud - Est de la cotitura iazului de pescărie spre Est de podul care trece afluentul râului Ișnovăț.
- Așezare ce datează din Sec II- IV. Sit Arheologic de importanță Națională. Amplasare Sud – Est de satul Dănceni și iazul de pescărie, pe malul stâng a râului Ișnovăț, spre Nord – Est de pod.

Pe teritoriul satului, la 01 octombrie 2005 a fost înființat Monumentul Eroilor, monument cultural - educativ de importanță locală, situat pe str. 27 August 1. În parcul din preajma gimnaziului „Alexandrina Rusu”, este Sculptura populară care datează din anul 1989.

Biserica „Sfântul Mare Mucenic Dumitru”, înființată în anul 1997 reprezintă patrimoniu arhitectural de importanță locală și este situată pe str. Sfântul Dumitru.

3.4. Economia

3.4.1. Dezvoltarea economică locală

Ramurile de bază ale economiei satului Dănceni sunt: agricultura, zootehnia, prestări servicii în zone de agrement, apicultura, o piață agricolă (legume, fructe și hrană pentru păsări și animale), magazine, farmacie și punct farmaceutic, săli de ceremonii, etc.

În anul 2020 prin Hotărâre de Guvern spațiul fostei Școli Profesionale nr. 11, proprietar Primăria Dănceni, a fost declarat Platformă Industrială Multifuncțională, care în prezent are 12 rezidenți cu diverse genuri de activitate.

La începutul anului 2023, pe teritoriul satului Dănceni erau înregistrați 34 agenți economici, dintre care 13 întreprinderi cu drept de persoane fizice (gospodării țărănești, întreprinderi individuale și patente), 14 întreprinderi cu drept de persoane juridice și 7 instituții și organizații neguvernamentale.

Comparativ cu anul 2019, numărul agenților economici s-a dublat, crescând de la 16 la 34. Cea mai mare parte din ele sunt întreprinderi individuale (numărul acesta a crescut cu 3 unități în perioada analizată) și SRL (numărul acestora a crescut cu 11 unități). La fel în ultimii ani a crescut numărul persoanelor fizice care activează în bază de patentă.

Tabelul 6. Agenții economici după forma organizatorico-juridică

<i>Agenți economici</i>	2019	2020	2021	2022	2023
Total:	16	20	27	31	34
Întreprinderi cu drept de persoane fizice, inclusiv:	6	8	10	12	13
- întreprinderi individuale	0	1	2	3	3
- gospodării țărănești	1	1	1	1	1
- patentă	5	6	7	8	9
Întreprinderi cu drept de persoane juridice, inclusiv:	10	12	17	19	21
- societăți cu răspundere limitată	2	4	9	11	13
- întreprinderi municipale	1	1	1	1	1
Instituții și organizații neguvernamentale	7	7	7	7	7

Sursa: Primăria localității

Conform datelor prezentate de primărie, agenții economici care activează pe teritoriul satului Dănceni au domenii diverse de activitate, cele mai importante fiind comerțul cu amănuntul, agrement, agricultură etc. În tabelul ce urmează sunt prezentate informații despre cei mai importanți agenți economici din localitate.

Tabelul 7. Principalii agenți economici din localitate

Nr.	Denumirea agentului economic	Domeniul de activitate	Forma de proprietate
1	TRANSILVAS	Agricultură	SRL
2	Mariandro Lux	Agrement	SRL

3	Rică Frunză	comerț cu amănuntul	SRL
4	Europa Ursu	comerț cu amănuntul	ÎI
5	ESHOP FIX	comerț cu amănuntul	SRL
6	Baștina – Radog	sală de festivități	SRL
7	Vutcarău Efimia	comerț cu amănuntul	ÎI
8	Grill Land	Agrement	SRL
9	Farmacia Familiei	comerț a produselor farmaceutice	SRL
10	Univers-Cleo	Domeniul cosmetologic	SRL
11	Molux Moda	Confecționarea fotolii puf, comerț cu amănuntul	SRL
12	Miramob Extra	Confecționarea mobilei	SRL

Sursa: Primăria localității

O parte din ei își desfășoară activitatea în sectorul centru al localității.

În localitate activează Întreprinderea Municipală „Dănceni Service” cu domeniul de activitate “Eliminarea deșeurilor și a apelor uzate, asanarea, salubritatea și alte activități similare”. Cota parte a Consiliului local constituie 100%. În cadrul întreprinderii activează 6 persoane.

Întreprinderea gestionează activitatea celor 3 fântâni arteziene și stația de epurare dotată cu utilaj nou, care a fost transmisă la balanța întreprinderii pe 21 octombrie 2022. Pentru buna funcționare și deservirea populației, aceasta este dotată cu 3 cisterne de 20 t pentru apă, tractor de tip MTZ-82, remorcă de tip 2 PTS-5. Întreprinderea Municipală ”Dănceni-Service”, entitatea care gestionează și monitorizează sistemul de aprovizionare cu apă și canalizare are o colaborare permanentă cu APL Dănceni.

Tabelul 8. Servicii prestate de ÎM “Dănceni-Service”

Nr. ord	Denumirea serviciului	Tarif	Beneficiari, gospodării
1	Aprovizionarea cu apă	<ul style="list-style-type: none"> • 15 lei/m³ pentru consumatorii casnici și instituții bugetare • 30 lei/m³ pentru agenți economici 	807
2	Eliminarea deșeurilor	<ul style="list-style-type: none"> • 20 lei lunar pentru 1 gospodărie cu 1-2 persoane • 30 lei lunar pentru 1 gospodărie cu 3-4 persoane • 40 lei lunar pentru 1 gospodărie cu 5 și mai multe persoane • 300 lei lunar pentru agenți economici și instituții publice, • 1000 lei lunar pentru Unitatea Militară 	658
3	Eliminarea apelor uzate	<ul style="list-style-type: none"> • 10 lei/m³ pentru instituții publice, • 350 lei lunar pentru agenți economici cu nr. angajați 1-5 • 500 lei lunar pentru agenți economici cu nr. angajați 5-10 • 5000 lei lunar pentru Unitatea Militară, • 5000 lei lunar pentru sezonul estival Tabăra „Poinița Veselă”. 	168

Săptămânal conducerea ÎM participă la volantele Primăriei, unde expune problemele apărute pe parcursul săptămânii. Astfel sunt examinate soluții de comun acord. Periodic, în cadrul ședințelor Consiliului Local, directorul întreprinderii prezintă rapoarte cu privire la activitatea acesteia.

Pentru informarea populației despre anumite sistări sau lucrări de reparație, ÎM „Dănceni Service” utilizează pagina de Facebook a întreprinderii.

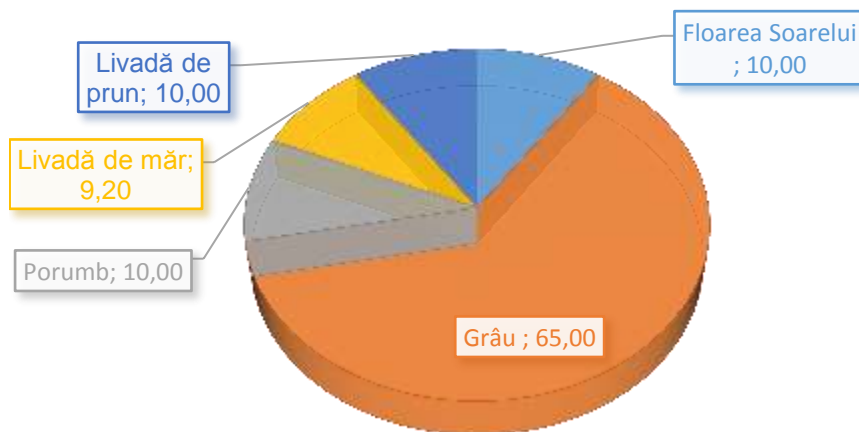
În același timp Întreprinderea Municipală „Dănceni Service” se confruntă cu o serie de probleme:

- Circa 50% din traseele de apă sunt învechite și au loc des avarii pe linie, ceea ce duce la pierderi de apă.
- Fântânile arteziene sunt exploatate din anii 1976 – 1979 și des necesită reparații de aceia consumatori rămân fără apă.
- Tractorul și remorca au uzura de 100% și nu a avut nici o reparație capitală.
- Apa pentru consumatori din fântânile arteziene este tehnic-industrială, dar se dorește conectarea la apă potabilă. Proiectul este în derulare, se efectuează ultimele lucrări de finalizare.

3.4.2. Sectorul agriculturii

Sectorului agricol este caracterizat printr-o rentabilitate scăzută, determinată în primul rând de poziția dominantă a culturilor cu valoare redusă în producția agricolă în detrimentul culturilor cu valoare înaltă. Terenurile agricole arabile de pe teritoriul satului Dănceni sunt cultivate cu plantații de floarea soarelui, grâu, porumb. O parte din terenuri sunt cu livezi de măr sau prune. Astfel livezile din teritoriul satului Dănceni ocupă doar 18,42% din totalul terenurilor arabile.

Figura 9. Sectorul agricol, suprafața în ha

Este binevenită dezvoltarea sectorului apicol. În localitate sunt puține persoane care se ocupă cu apicultura, deși produsele apicole au acces la piețele UE și sunt exportate cu succes nu doar în UE, dar și pe alte piețe.

Zootehnia este reprezentată de creșterea bovinelor pentru producerea cărnii și laptelui - 2 ferme. Pe teritoriul satului sunt gospodării țărănești care se ocupă cu creșterea prepelițelor, creșterea ovinelor.

3.4.3. Comerțul și serviciile

Comerțul și serviciile sunt realizate de agenți economici în domeniu, care activează în: 4 magazine și baruri, 2 săli de ceremonii, 1 restaurant – Grand-Rodog, piața agricolă etc.

Pe teritoriul satului Dănceni activează 3 zone de odihnă amenajate:

1. Vatra strămoșească – situată pe malul lacului Dănceni, cu un program de lucru 10.00 – 22.00. Pune la dispoziție 7 terase de tip închis și de tip deschis cu capacitatea de la 8 la 35 persoane. Terasele au nivel de dotare diferit, dar toate au grătar, frigider, boxe cu cablu AUX etc.. Locația dispune de teren de joaca pentru copii, teren de volei. Capacitatea totală -100 persoane, gradul de utilizare 100%.
2. Poiana Pinului - situată pe malul lacului Dănceni, este locul potrivit pentru odihnă. Pune la dispoziție zonă pentru barbecue, foișoare, teren de joacă pentru copii. Capacitatea - 120 persoane, gradul de utilizare 100%.
3. Green Land Capacitatea - 80 persoane, gradul de utilizare 100%.

3.4.4. Gestionarea bunurilor

Proprietatea satului Dănceni este formată din totalitatea bunurilor imobile proprietate publică, amplasate pe teritoriul administrativ al acestora, care, la data intrării în vigoare a Legii nr. 523/1999 cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale, se aflau în administrarea/gestiunea sau în folosința autorităților administrației publice ale unităților administrativ-teritoriale, a instituțiilor bugetare/publice cu autogestiune subordonate acestora, precum și din bunurile dobândite ulterior de acestea prin acte translativ de proprietate, cu excepția celor înstrăinate și a celor stabilite la art. 7 din Legea 29 privind delimitarea proprietății publice.

În tabelul ce urmează sunt prezentate imobile/terenuri propuse de APL pentru investiții și destinația acestora.

Tabelul 9. Imobile și terenuri propuse pentru investiții

Imobil, teren	Suprafață	Domeniul	Destinația
5516113364	6,5 ha	public	Aferent construcției de locuit, pentru construcție.
5516113364.01	4726,6 m2	public	imobil
5516113364.02	2264,2 m2	public	imobil
5516113364.03	2276.1 m2	public	imobil
5516113420.04	56,4 m2	public	apartament

În centrul satului Dănceni, pe o suprafață de 6,44 ha se află Școala Profesională care la moment este într-o stare degradată, dar reprezintă un bun al APL cu potențial pentru eventualii investitori. Conform datelor furnizate de către primărie, se constată că în perioada 2020-2022 au fost efectuate 8 tranzacții funciare în valoare de 693 208 lei.

Tabelul 10. Piața funciară în perioada 2020-2022

	2020	2021	2022
Numărul tranzacțiilor	1	3	4
Suprafața terenurilor, ha	0.02 ha	1.2228 ha	0.0853 ha
Valoarea totală, mii lei	44.000 lei	318.500 lei	330.708 lei

Proprietatea publică a satului Dănceni constituie în total 33,35 ha, fiind distribuită la mai multe entități care o gestionează.

Tabelul 11. Structura proprietății publice la începutul anului 2023

Nr.	Denumirea	Suprafața, ha
1	Primăria	1,45
2	Gimnaziul "A. Rusu"	2,00
3	Biserica	0,72
4	ȘM-11	6,50
5	Stadion	0,77
6	Arteziana satului	0,23
7	Arteziana ȘM	0,30
8	Grădinița "Albinuța"	0,56
9	Cimitirul	0,93
10	Casa cu 3 etaje	0,04
11	OMF Dănceni	0,16
12	Casa Vășco	0,03
13	Rețea de drumuri	19,66

3.5. Infrastructura

3.5.1. Infrastructura utilităților publice

Serviciile de asigurare a populației cu diverse utilități reprezintă:

- Aprovizionare cu apă – 92% din gospodării sunt conectate la rețeaua de apeduct, furnizarea apei fiind asigurată de sonda arteziană care se află în gestiunea Întreprinderii Municipale „Dănceni-Service”. Costul pentru 1 m³ de apă este de 15 lei pentru persoanele fizice. Tipul apei – tehnică de calitate proastă.
- Sistem de canalizare - centralizat, cu o acoperire de 60% din gospodării, se află în gestiunea Întreprinderii Municipale „Dănceni-Service”. Costul pentru 1 m³ este de 30 lei persoană/lunar.
- Sistemul de evacuare a deșeurilor – serviciul gestionat de Întreprinderea Municipală „Dănceni-Service” cu o acoperire de 82% a gospodăriilor. Costul acestor servicii diferă în dependență de numărul de persoane în familie, astfel familiile cu 1-2 membri achită lunar 20 lei/m³, familiile cu 3-4 membri achită lunar 30 lei/m³ și familiile cu 5 și mai mulți membri achită lunar 40 lei/m³. Serviciile oferite de întreprindere se consideră a fi de calitate medie.
- servicii de gazificare: cu o acoperire de 75% a numărului de gospodării din localitate. Astfel 663 gospodării sunt conectate la rețeaua de încălzire. Serviciul este centralizat și este în gestiunea Rotalin Gaz, prețul acestuia fiind de 29,28 lei/m³
- serviciile de telefonie – acoperire în proporție de 80 %.

Infrastructura drumurilor locale | Lungimea stradală a satului Dănceni este de 58 km constituită din 38 străzi și stradele. Prin localitate trec 3,1 km drumuri de importanță națională cu îmbrăcăminte

rigidă, acestea sunt într-o stare bună. Din totalul drumurilor de importanță locală(58 km) doar 4,79 km sunt cu îmbrăcăminte rigidă, ceea ce constituie 8,25%. În sat sunt 7 stații de așteptare, iar ruta care asigură conexiunea satului cu orașul Chișinău circulă prin localitate astfel încât locuitorilor să le fie confortabil.

În anul 2019 a fost construită în variantă albă strada Miron Costin din sectorul Hîrțu, iar în anul 2020 a fost reparată capital strada Fîntînilor, fiind acoperită cu asfalt. Autoritatea Publică Locală cu implicarea cetățenilor au reparat cu rumeguș de asfalt 2 drumuri de conexiune la strada principală. În anul 2021 a fost reparată strada Morilor cu implicarea locuitorilor, strada Alexei Mateevici varianta beton armat. Anul 2022 a fost reparată strada Ștefan cel Mare, variantă beton. Anul 2023 reparația capitală a 700 m strada Hîrțu, varianta beton. În anul 2021 a fost construită Aleea Pietonală pe strada 27 august, anul 2022 s-a construit trotuarul pe strada Olimpică. Anul 2021 a fost construit rigola de scurgere strada G. Cojbuș.

Transportul local | În satul Dănceni este organizată o rută de transport public-privat care asigură transportarea pasagerilor pe parcursul zilei la interval de 1 oră, iar dimineața și seara cu interval de 30 minute. Costul unei călătorii este de 10-12 lei. Deoarece localitatea este în apropiere de Chișinău, iar prin localitate trece transportul tranzit, deplasarea populației către punctele necesare nu reprezintă o problemă. Localitatea este traversată de drumul regional G70 Strășeni – Scoreni – Dănceni – R3

Iluminat stradal | În prezent, iluminatul public stradal este asigurat în comună în proporție de 90%. În anul 2020 au fost înlocuite corpurile vechi cu cele de tip nou LED în întreg sectorul Hîrțu, pe strada centrală 27 august și strada Olimpică. În anul 2021 a fost modernizat iluminatul stradal pe str. Ștefan cel Mare și Sfînt, str. Alexei Mateevici. Iluminatul stradal este asigurat primăvara - vara în intervalul de timp de la 21:30 – 02:00, iar toamna – iarna în perioada serii 17:30 – 02:00 și dimineața în intervalul 05:30- 07:00.

3.5.2. Fondul locativ

Numărul total de gospodării casnice ale comunei constituie 2205 gospodării individuale particulare, inclusiv casă cu apartamente -16.

3.6. Buna guvernare și management

3.6.1. Gestionarea administrativă

Administrația publică locală | Conform Legii privind administrația publică locală nr. 436-XVI din 28.12.2006 autoritățile administrației publice locale ale satului Dănceni sunt reprezentate prin Consiliul Local și Primărie. Activitatea autorităților administrației publice locale este bazată pe legislația în vigoare și propriile regulamente de organizare și funcționare.

În cadrul primăriei Dănceni, au fost elaborate și adoptate diferite documente care permit buna funcționare a APL. Astfel în anul 2023 a fost elaborat Statutul UAT și a fost actualizat Regulamentul de activitate a primăriei, acesta fiind elaborat în anul 2011. Este de menționat că Strategia de Dezvoltare socio-economică a localității Dănceni este învechită, aceasta fiind elaborată încă în anul 2010. Primăria nu dispune de Profilul social-economic al localității și nici de Planul de Dezvoltare Instituțională a Primăriei.

În scopul asigurării transparenței actului decizional, APL utilizează mai multe metode de transmitere a informației către populație. Printre acestea se enumeră transmise live a Ședințelor Consiliului Local, publicarea în Registrul de stat al actelor locale, pe pagina web a instituției, rețele de socializare, pagina de Facebook a primăriei, panoul informativ.

Primăria | este instituția administrației publice locale condusă de primar prin care se realizează principiile de autonomie locală, descentralizarea serviciilor publice, consultarea cetățenilor și este organul de conducere operativă a treburilor publice locale. Primarul este autoritatea reprezentativă a populației și executivă a Consiliului local.

Personalul primăriei este reprezentat de 6 persoane, dintre care 100% femei. Vârsta angajaților primăriei tinde spre una medie, între 35 și 50 de ani – 5 persoane și 1 persoane cu vârsta sub 35 de ani. Principiile de bază ale activității tuturor specialiștilor încadrați în cadrul serviciilor publice ale Primăriei sunt colegialitatea, disciplina, competența și responsabilitatea. Aceste principii asigură buna funcționare a serviciilor primăriei și încrederea locuitorilor în buna gestionare a treburilor publice.

Primăria dispune de propriul sediu care este în stare bună. Deși reparația capitală a clădirii a fost efectuată demult, aceasta necesită doar reparații cosmetice. Clădirea este amplasată în centrul satului și drumul de acces către Primărie este bun. Deși reprezintă o clădire cu mai multe etaje, aceasta are pe lângă unele scări pante de acces. Este conectată la sistemul centralizat de apeduct și sistemul centralizat de încălzire. Condițiile de muncă sunt suficiente pentru bună organizare și desfășurare a activităților APL.

Tabelul 12. Funcțiile publice și atribuțiile acestora.

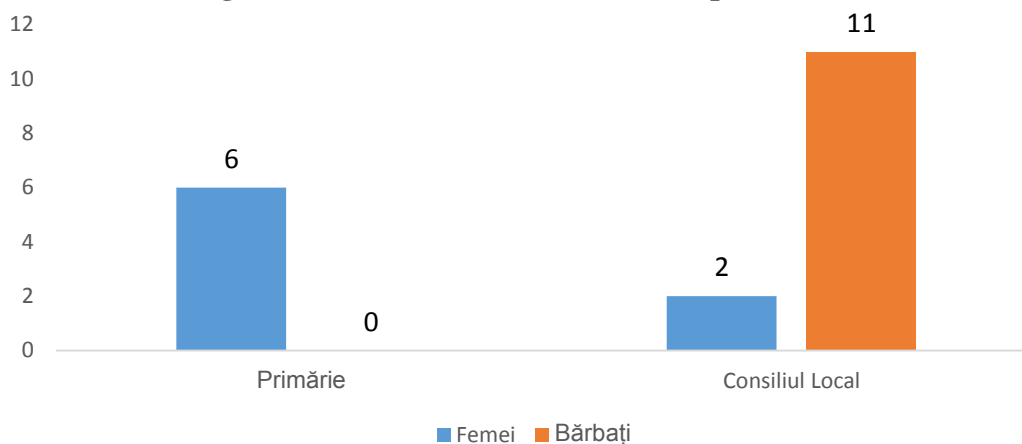
Funcția publică/postul	Atribuții de bază ale funcției publice/postului	Nr funcții publice
Primar	Numește, stabilește atribuțiile și eliberează din funcție șefii de subdiviziuni, de servicii din subordine, personalul primăriei, conduce și controlează activitatea acestora, contribuie la formarea și reciclarea profesională. Exercițiază funcția de ordonator principal de credite. Reprezintă colectivitatea locală în relațiile cu alte autorități publice, persoane fizice și juridice din țară și străinătate, precum și în instanțele judecătorești, în condițiile legii. Constată încălcările legislației în vigoare comise de persoane fizice și juridice în teritoriul administrat.	1
Secretar al CL	Asigură înștiințarea convocării consiliului local. Asigură buna funcționare a primăriei. Asigură efectuarea lucrărilor de secretariat. Asigură aducerea la cunoștința publică a deciziilor consiliului local și a dispozițiilor normative ale primarului. Eliberează extrase sau copii de pe orice act din arhiva consiliului local, în afara celor care conțin informații secrete, stabilite potrivit legii. Asigură evidența populației de pe teritoriul u.a.t Completează cartea de imobil și cartea de gospodărie cu populația existentă.	1
Contabil șef, contabil	Efectuează planificarea, gestionarea și controlul resurselor financiare publice. Efectuează calcularea salariului. Efectuează și prezintă dări de seamă la centrul de statistică, inspectoratul fiscal, fondul social și Direcția de finanțe	1
Specialiști în percepți fiscale	Asigură, calculează, percep impozitele în primăria satului. Efectuează și prezintă dări de seamă la Inspectoratul Fiscal, Casa teritorială de asigurări sociale.	1
Specialist în reglementarea regimului proprietății funciare	Efectuează controlul monitoring-ului fondului funciar, folosirea rațională a terenurilor și protecția acestora indiferent de destinația lor, în raza primăriei localității.	1
Secretar dactilograf	Efectuează dactilografierea tuturor documentelor și corespondenței în primărie.	1
Specialist pentru evidența populației	Asigură plenitudinea ținerii evidenței militare a recruților și rezerviștilor pe teritoriul UAT. Asigură recrutarea, încorporarea tinerilor ostași și completarea Forțelor Armate cu resurse umane și tehnico-materiale.	1
Conducător auto	Asigură buna funcționare și starea tehnică, conduce autovehiculul primăriei localității.	1

Sursa: Primăria localității

Consiliul local | este autoritatea deliberativă a satului constituit din 13 consilieri aleși în urma alegerilor locale generale din anul 2019. Consiliul local este constituit din 11 bărbați (cea ce constituie 84,61%) și 2 femei (15,39%), dintre care 7 sunt consilieri realeși. Cu studii superioare sunt numai 6 din cei 13 consilieri. În structura pe vârste, predomină consilierii în vârstă de peste 50 ani, aceștia fiind în mărime de 61,53%, urmați de consilierii cu vârsta cuprinsă între 35 și 50 de ani – 4 persoane. Un singur consilier este cu vârsta sub 35 de ani.

APL se confruntă în realizarea procesului administrative cu lipsa resurselor financiare, lipsa cadrelor calificate și implicarea slabă a unor consilieri în activitate.

Figura 10. Structura APL, anul 2023, persoane

În

conformitate cu prevederile legislației în vigoare în cadrul Consiliului Local Dănceni, în dependență de specificul local au fost create 7 comisii consultative de specialitate:

1. Comisia pentru buget, economie, finanțe și patrimonial public local – 5 membri
2. Comisia pentru învățământ, protecție socială, sănătate publică, muncă, cultură, tineret și sport – 5 membri
3. Comisia pentru construcție și industrie, protecția mediului, amenajarea teritoriului, resurse funciare – 5 membri
4. Comisia de licitație – 5 membri
5. Comisia administrativ – contravențională – 7 membri
6. Comisia de cenzori – 5 membri
7. Comisia multidisciplinară – 9 membri

Participarea în cadrul proiectelor de dezvoltare comunitară în ultimii 5 ani | În localitatea Dănceni se înregistrează un nivel înalt de participare a autorității publice locale în cadrul proiectelor de dezvoltare comunitară. Proiectele au fost realizate cu diferiți donatori: publici, privați de nivel național/internațional. Implementarea proiectelor duce la îmbunătățirea infrastructurii edilitare, amenajarea teritoriului comunei, asigurarea unui trai mai bun localnicilor.

Tabelul 13. Proiecte derulate / în derulare, în perioada 2019 – 2023

Anii	Denumirea proiectului	Finanțator	Valoarea proiectului	Cofinanțare APL
2019	Lucrări de construcție a sistemului de epurare și canalizare.	FEN	909,09 mii lei	263 mii lei Consiliul raional
2020	Lucrări de construcție a stemului de epurare și canalizare	FEN	3543,84 mii lei	319,67 mii lei Consiliul raional

Anii	Denumirea proiectului	Finanțator	Valoarea proiectului	Cofinanțare APL
2021	Lucrări de construcție a stemului de epurare și canalizare	FEN	2030,96 mii lei	307,41 mii lei Consiliul raional
2021	Procurarea tehnicii multifuncționale, buldoexcavator	AIPA	1192.80 mii lei	
2022	Lucrări de construcție a sistemului de epurare și canalizare	ONDRL	10 milioane lei	
2023	Construcția sistemului de încălzire modern, pentru grupa de 2-3 ani, IET „Albinuța”	RP Chineză	390 mii lei	150 mii lei Consiliul raional
2023	„Educăm și cultivăm frumosul poporului românesc în tânăra generație”. Dotarea cu echipament a grupei de 2-3 ani, IET „Albinuța”	DRRM	46,70 mii RON	10 mii lei, APL Dănceni

Primăria satului Dănceni are încheiate Acorduri de Cooperare cu localități din România:

- Comuna Snagov, județul Ilfov
- Comuna Filipeștii de Pădure, județul Prahova
- Comuna Rieni, județul Bihor

3.6.2. Bugetul local

Bugetul local este un document de politică care înglobează activitățile și prioritățile unei localități. Bugetul este format din venituri și cheltuieli.

Tabelul 14. Veniturile bugetului local, în perioada 2019-2023, mii lei

Denumirea indicatorului	2019	2020	2021	2022	2023 (aprobat)
Venituri total	7399,27	8615,68	9268,95	8260,01	7521,9
Venituri generale, din care:	6120,68	4713,33	5486,44	6748,21	7241,90
Venituri proprii	657,59	683,97	748,43	934,07	813,90
Defalcări de la Impozitul pe venitul persoanelor fizice	486,00	719,27	1007,10	1285,49	1267,50
Transferuri	4977,09	3271,25	3730,91	4531,65	5160,5
Venituri colectate	106,50	38,84	251,34	333,45	280,00
Granturi pentru proiecte atrase din surse externe	1172,09	3863,51	3531,17	1178,35	

Sursa: Primăria localității

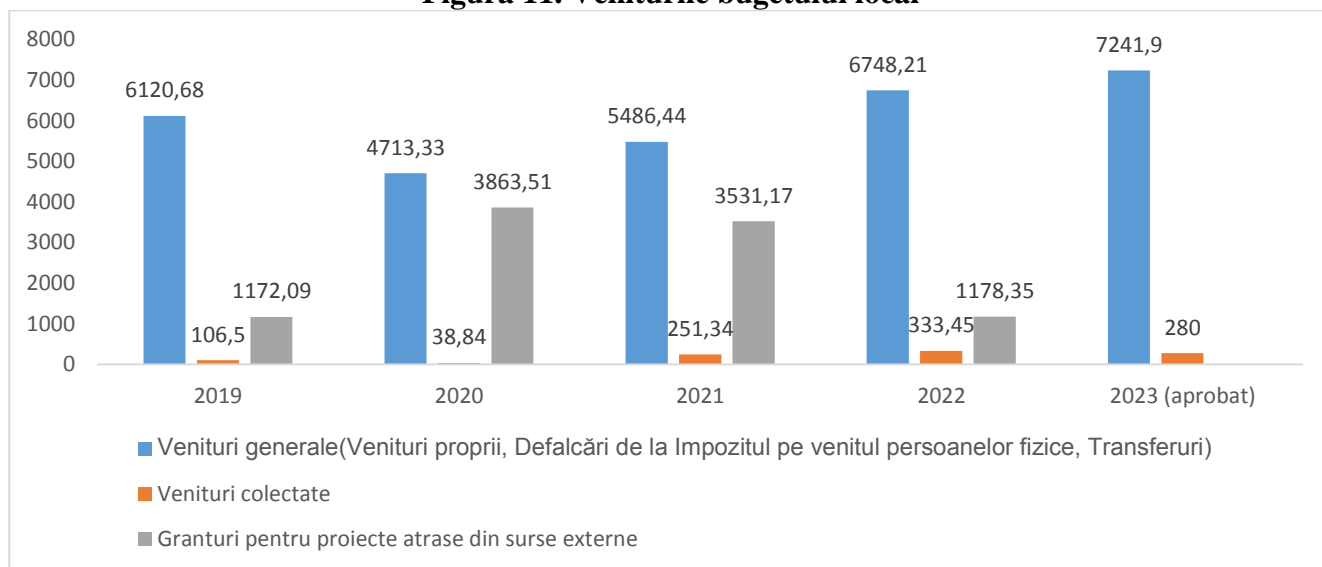
În anul 2019 și 2020 creșterea veniturilor totale se datorează finanțării de la FEN și Consiliului Raional Ialoveni în scopul realizării proiectului ”Lucrări de construcție a sistemului de epurare și canalizare”.

În anul 2021 creșterea veniturilor totale se datorează finanțării de la AIPA în sumă de 1192,80 mii lei în cadrul Proiectului ”Procurarea tehnicii multifuncționale, buldoexcavator”, de la FEN în sumă de 2030,96 mii lei în cadrul Proiectului ”Lucrări de construcție a sistemului de epurare și canalizare” și de

la Consiliul Raional Ialoveni în sumă de 307,41 mii lei pentru reparația capitală din Grădiniță. Totodată au crescut veniturile de la darea în locațiune a bunurilor patrimoniului public datorită creșterii numărului de contracte de locațiune.

În anul 2022 creșterea veniturilor totale se datorează finanțării de la ONDRL în sumă de 828,35 mii lei în cadrul Proiectului ”Lucrări de construcție a sistemului de epurare și canalizare”, de la Consiliul Raional Ialoveni în sumă de 350,00 mii lei și creșterea veniturilor din prestarea serviciilor cu buldoexcavator în sumă de 168,25 mii lei.

Figura 11. Veniturile bugetului local

În anul 2023 va fi alocată suma de 450,0 mii lei, în cadrul Proiectului Satul European Expres, în sumă dec 450,00 mii lei, pentru ”Lucrări de reparație capitală în incinta Grădiniței” și procurarea mobilierului, accesoriilor de pat, jucării, costume naționale, în cadrul Proiectului cu DRRM, ”Educăm și cultivăm frumosul poporului nostru românesc în tânăra generație” în sumă de 46,70 mii RON. Totodată urmează finalizarea proiectului ”Lucrări de construcție a sistemului de epurare și canalizare” cu ONDRL în sumă totală de 10000,00 mii lei.

Tabelul 15. Cheltuielile bugetului local, în perioada 2019-2023, mii lei

<i>Denumirea indicatorilor</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023 (aprobat)</i>
Cheltuieli total	7527,04	8317,87	9511,22	7647,30	7521,90
Servicii de stat cu destinație generală	1470,14	1356,33	1456,03	1852,15	2036,20
Apărare națională	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0
Ordine publică și securitate națională	672,98	528,02	2124,58	1256,89	795,20
Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale	1331,87	4065,52	2880,77	852,72	403,00
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	2067,37	404,71	566,26	691,03	735,00
Învățământ	1983,68	1962,26	2483,58	2994,51	3551,50

Sursa: Primăria localității

Datele din tabelul de mai sus arată că din bugetul localității Dănceni, cele mai mari cheltuieli sunt pentru învățământ, urmate de Serviciile de stat cu destinație generală și Ordinea publică și securitatea

națională. În perioada analizată din bugetul local nu au fost cheltuiți bani pentru servicii din domeniul economiei, protecția mediului, ocrotirea sănătății și protecția socială.

În anul 2019 se manifestă o creștere mare a cheltuielilor la categoria cultură, sport, tineret, culte și odihnă datorită lucrărilor de reparații capitale a Casei de Cultură în sumă de 1549,92 mii lei, finanțate de la bugetul de stat și totodată la categoria Aprovizionare cu apă și canalizare în sumă de 909,09 mii lei primite în cadrul Proiectului de canalizare cu FEN.

În 2020 creșterea de cheltuieli la categoria gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale se datorează finanțării de la FEN în cadrul proiectului de canalizare în sumă de 3683,52 mii lei.

În 2021 creșterea cheltuielilor la dezvoltarea drumurilor se datorează Proiectului cu AIPA în sumă de 1192,80 mii lei pentru procurarea tehnicii multifuncționale (buldoexcavator). Totodată în cadrul Proiectului cu canalizare au fost alocați 2165,74 mii lei pentru construcția sistemului de canalizare. În 2022 se atestă o creștere a cheltuielilor la dezvoltarea drumurilor și anume pentru construcția unui drum din beton în sumă de 1052,14 mii lei, dintre care 685,70 mii de la transferuri curente pentru infrastructura drumurilor și 366,0 mii lei din venituri proprii.

3.6.3. Societatea civilă

În localitate sunt înregistrate mai multe ONG-uri dar acestea nu sunt active.

3.7. Analiza SWOT

Demografie și domeniu social

<u>Puncte tari</u>	<u>Puncte slabe</u>
<ul style="list-style-type: none">• Așezare geografică avantajoasă.• Locuri pitorești cu pădure, lac și situri arheologice.• Existența instituțiilor sociale, economice, educaționale în localitate.• Instituții publice cu angajați calificați.• Promovarea localității prin intermediul colectivelor artistice cu titlul model, a echipelor de fotbal FC Dănceni• Beneficiari externi la OMF Dănceni• Cooperarea eficientă între instituțiile sociale.• Personal pregătit a instituțiilor respective• Implicarea băștinașilor din diasporă în dezvoltarea comunitară.	<ul style="list-style-type: none">• Natalitate scăzută• Buget limitat pentru dezvoltarea instituțiilor sociale• Lipsa apei potabile de calitate în localitate• Procent ridicat al persoanelor din grupurile social vulnerabile.• Lipsa spațiului destinat pentru organizarea activităților, evenimentelor etc.• Lipsa unui edificiu modern amenajat pentru Casa de Cultură.• Starea deplorabilă a stadionului (teren de fotbal)• Edificiul grădiniței necesită lucrări de reparație capitală• Salarii mici, neatractive în domeniu• Migrarea copiilor către alte instituții de învățământ• Tendințe de îmbătrânire a populației și creșterea numărului de persoane social-defavorizate• Pasivitatea unor localnici față de activitatea satului

<p><u>Oportunități</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Implicarea unui număr mai mare de agenți economici în dezvoltarea comunității. • Accesare fondurilor externe prin proiecte pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă. • Diversificarea serviciilor sociale, educaționale și culturale • Eficientizarea serviciilor sociale existente. 	<p><u>Riscuri</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Trend demografic negativ • Noi valuri de migrațiune • Numărul persoanelor apte de muncă în descreștere • Durabilitate insuficientă a serviciilor sociale • Impactul crizei economice globale și naționale • Instabilitate politică.
--	---

Domeniul economic

<p><u>Puncte Tari</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Poziționare avantajoasă în apropierea orașului Chișinău • Funcționarea pieței agricole • Existența terenurilor - rezerva APL • Implicarea agenților economici în activitățile desfășurate la nivel de sat • Deschiderea autorităților locale față de procesul investițional și proiecte investiționale. • Locuri de agrement amenajate pe malul lacului Dănceni • Domeniul zootehnic dezvoltat: 2 ferme de bovine, creșterea ovinelor, creșterea prepelițelor • Existența sălilor de ceremonii, a farmaciei, frigider de păstrare a fructelor. • Agent economic care se ocupă de creșterea hortensiilor. • Platforma industrială multifuncțională cu 12 agenți economici înregistrați. 	<p><u>Puncte slabe</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Numărul mic al agenților economici activi • Infrastructura slab dezvoltată pentru promovarea turismului. • Ponderea scăzută a persoanelor apte de muncă în structura de vârstă • Insuficiența de brațe de muncă calificate • Putere redusă de cumpărare a populației • Capacități reduse a AE în atragerea fondurilor • Salarii mici plătite de agenții economici • Trend descrescător a șeptelului de animale și păsări • Lipsa agenților economici asociați în structuri profesionale și pe produse.
<p><u>Oportunități</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Modificarea legislației în scopul susținerii agenților economici pentru dezvoltarea afacerilor. • Prezența Acordului de Asociere cu RM-UE, acces favorizat la piețele UE • Eligibilitatea pentru proiectele de cooperare transfrontalieră • Creșterea numărului de produse locale cu valoare adăugată sporită • Dezvoltarea și aplicarea liniilor tehnologice moderne de prelucrare în domeniul lactatelor și a cerealelor • Impulsionarea dezvoltării afacerilor turistice 	<p><u>Riscuri</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Cadrul legislativ nefavorabil activității economice • Embargouri la produsele destinate exportului • Cataclisme naturale • Migrația forței de muncă • Schimbările climatice • Instabilitate politică și socială • Prețuri fluctuante în creștere la combustibil și energie electrică. • Creșterea procentului pentru acordarea creditelor. • Fluctuația cursului valutar

--	--

Capacitatea administrativă

<p><u>Puncte tari</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Primar tânăr cu vârsta până la 35 ani, studii superioare. • Statele de personal completate. • Relații de parteneriat dezvoltate între APL1, APL2 și APC • Cooperare de succes a Primăriei cu agenții economici și alți actori locali. • Colaborarea APL cu băștinașii din diasporă și implicarea financiară acestora • Existența documentelor administrative care asigură procesul de lucru al APL • Experiență în atragere a fondurilor și implementare a proiectelor din diferite surse, cu implicarea cetățenilor. • Înfrățirea APL cu 3 comune din România • Ședințele APL difuzate live. • Organizarea întâlnirilor de sector a primarului cu cetățenii • Asigurarea transparenței decizionale prin publicarea informației pe pagina web a instituției. 	<p><u>Puncte slabe</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Lipsa specialiștilor calificați cu studii în domeniu. • Gradul de formare al consilierilor scăzut. Lipsa ONG-urilor active în localitate. • Implicarea slabă a cetățenilor și audierile publice • Lipsa resurselor financiare pentru asigurarea participării angajaților la diverse instruirii. • Implicarea scăzută a consilierilor în atragerea surselor pentru implementarea proiectelor. • Lipsa polițistului de sector în teritoriu, permanent. • Lipsa de motivare materială și financiară a APL • Venituri bugetare proprii mici pentru planificare; • Lipsa capacităților de acumulare a veniturilor la bugetul local • Lipsa personalului specializat pentru efectuarea auditului intern
<p><u>Oportunități</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Deschidere din partea finanțatorilor străini pentru dezvoltarea capacităților personalului APL • Crearea ONG-urilor pentru atragerea fondurilor, implicarea în scrierea și derularea proiectelor. 	<p><u>Riscuri</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Amalgamarea localităților învecinate • Conflictul armat regional • Criza epidemiologică • Migrația angajaților din cauza salariilor neatractive.

Infrastructura tehnico-edilitară, mediu

<p><u>Puncte tari</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Grad înalt de asigurare a gospodăriilor cu utilități apă - 92%, sistem de canalizare – 60%, gazificare – 75% • Iluminarea străzilor și stradelor în proporție de 90% • ÎM Dănceni Service responsabilă de gestionarea și funcționarea sistemului de apeduct, sistemului de canalizare, colectarea deșeurilor, stație de epurare. • Bazin acvatic pe teritoriul satului 	<p><u>Puncte slabe</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Apa din sistemul centralizat este tehnică • Țevile de apeduct pe unele sectoare învechite • Existența în unele sectoare a drumurilor îngustate • Prezența gunoștii autorizate în apropierea caselor de locuit • Deconectări frecvente a energiei electrice în unele sectoare. • Densitate redusă a populației, fapt ce duce
--	--

<ul style="list-style-type: none"> • Suprafața de 93 ha împădurite în gestiunea APL 	<p>la creșterea costurilor utilităților</p>
<p><u>Oportunități</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Conectarea la apă potabilă prin rețeaua de apă existentă. • Dezvoltarea de parteneriate cu diferite instituții în scopul implementării proiectelor pentru dezvoltarea infrastructurii. • Modernizarea sistemului de electricitate • Împădurirea unei suprafețe de 5 ha 	<p><u>Riscuri</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Instabilitate politică • Zonă supusă alunecărilor de teren • Reducerea finanțărilor pentru infrastructură

4. Strategia de dezvoltare socio-economică

4.1. Viziunea comunității

În centrul viziunii și misiunii de dezvoltare este cetățeanul satului Dănceni, cu nevoile sale specifice. Ținându-se cont de premisele și necesitățile identificate în cadrul diagnozei socio-economice a satului, având la bază tendințele de dezvoltare demografică, social-economică, a utilităților și serviciilor publice, în cadrul atelierului de planificare strategică, s-a stabilit:

Viziunea de dezvoltare a satului

Dănceni - sat dezvoltat: infrastructură tehnico-edilitară calitativă, instituții publice modernizate, populație în creștere, sustenabilitate economică, cu un număr mai mare de grupuri de inițiativă și OSC-uri, sat curat și înverzit, tineri implicați în activitățile comunitare, cu dezvoltarea turismului în Dănceni, cu o casă de cultură nouă amenajată și funcțională.

Misiunea APL

Promovarea transparenței decizionale, mobilizare comunitară, consolidarea parteneriatelor, prin stimularea, asigurarea participării active a femeilor și bărbaților din toate categoriile sociale în elaborarea, realizarea și monitorizarea activităților pentru dezvoltarea continuă a comunității și atragerea tuturor băștinașilor în acest proces.

4.2. Cadrul de planificare și direcțiile strategice

Strategia de comunitară a satului Dănceni a fost elaborată în contextul următoarelor documente strategice:

Strategia Națională de Dezvoltare "Moldova 2030", strategii sectoriale de dezvoltare: Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2030, Strategia Sectorială de Cheltuieli în domeniul energetic 2014-2020, Strategia Sectorială de dezvoltare a Întreprinderilor Mici și Mijlocii 2012-2020, Strategia de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural din Moldova 2014-2020, etc.). În procesul de elaborare a strategiei au fost consultate și documente internaționale: Strategia Europa 2020, Strategia de Dezvoltare Durabilă a Uniunii Europene revizuită (2006) , Agenda 21.

Pentru realizarea viziunii strategice, activitățile și proiectele, tuturor factorilor implicați în procesul de dezvoltare locală, vor fi orientate pe următoarele **6 obiective strategice de dezvoltare**:

1. Dezvoltarea și extinderea infrastructurii fizice
2. Modernizarea și îmbunătățirea activității instituțiilor publice
3. Dezvoltarea economiei locale
4. Perfecționarea capacității de guvernare locală și asigurarea implicării cetățenilor în dezvoltarea localității
5. Îmbunătățirea și păstrarea calității mediului
6. Asigurarea serviciilor sociale suficiente și calitative.

4.3. Planul de acțiuni

1. Dezvoltarea și extinderea infrastructurii fizice

Nr.	Activități	Responsabil	Perioada	Cost estim., mii lei	Potențiale surse de finanțare	Indicatori de performanță
OS 1	Modernizarea și extinderea infrastructurii de drumuri					
1	Construcția drumurilor beton/asfalt	APL, cetățeni	2024-2028	8 000	Primăria	4 străzi cu lungime de aproximativ 1 km fiecare
2	Construcția trotuarului pe strada 31 august, strada grădiniței	Primăria	2024-2026	2 500	Proiecte externe	2 km de trotuar
3	Amenajarea rigolelor de scurgere	Primăria	2024-2025	1 500	BL, granturi	Strada tineretului – 1 km
4	Întreținerea și amenajarea drumurilor locale	Primăria, ÎM	Anual	300	Primăria	30 km de drumuri întreținute adecvat anual
OS 2	Asigurarea unui sistem de apă/canal funcțional					
1	Schimbarea țevelor de apă	APL, ÎM, cetățenii	2024-2026	500	BL, granturi	4 străzi a câte 1 km
2	Schimbarea contoarelor pentru apă	APL, ÎM, cetățenii	2024-2026	800	cetățenii	800 de contoare schimbate
3	Finalizarea sistemului de canalizare (proiect existent)	APL	2024-2025	2000	FNDRL	95% din localitate dispune de sistem de canalizare
OS 3	Îmbunătățirea sistemului energetic					
1	Finalizarea sistemului modern de iluminare stradală	APL	2024-2024	600	BL, granturi	100% modernizarea iluminatului stradal (15 km)
2	Asigurarea sectorului Hîrțu cu sistem de gazificare	APL, cetățeni, Rotalin-Gaz SRL		3 000	BL, cetățenii, Rotalin-Gaz SRL	Sectorul Hîrțu
3	Realizarea proiectelor de termoizolare a edificiilor publice și private	APL, cetățeni	2024-2024	5 000	BL, granturi, cetățenii	30 de edificii termoizolate
4	Realizarea instruirilor cu elevii și alte categorii de cetățeni privind eficiența energetică	APL, ONG, experți	Permanent	20	Granturi	Minim 3 instruirii pe an
OS 4	Crearea unui nou sector locativ					
1	Dotarea sectorului “ <i>sub pădure</i> ” (80 loturi de pământ) cu rețea de drumuri	APL, ÎM, cetățenii	2024-2028	20 000	BL, BS, granturi	5 drumuri a câte 1 km fiecare
2	Construcția rețelelor de apă/canal, energie electrică, rețea fibră internet, gaz	APL, ÎM, cetățenii	2024-2028	50 000	BL, BS, granturi	5 km de drum amenajat cu toată infrastructura
3	Conectarea cetățenilor la utilități și construcția caselor	APL, ÎM, cetățenii	2024-2028	120 000	Cetățenii	80 case construite și amenajate

2. Modernizarea și îmbunătățirea activității instituțiilor publice

Nr.	Activități	Responsabil	Perioada	Cost estim., mii lei	Potențiale surse de finanțare	Indicatori de performanță
OS1	Asigurarea dezvoltării gimnaziului					
1	Reparația capitală de interior a pereților edificiului, inclusiv schimbarea ușilor, subsolul	Administrația instituției	2024-2028	700	Economii proprii, BR, granturi	160 uși schimbate 350 m2 reparați interior
2	Reparația sălii de sport	Administrația instituției	2024-2028	600	Economii proprii, BR, granturi, cetățenii	Sală de sport reabilitată 18 m X 11m
3	Schimbarea sistemului de electricitate	Administrația instituției	2024-2028	200	Economii proprii, BR, granturi	2000m
4	Amenajarea spațiului adiacent instituției Pavaj – 100 m liniari	Administrația instituției	2024-2025	50	Economii proprii, BR, granturi, cetățenii	20 - copaci plantați, flori Pavaj – 100 m liniari
5	Organizarea concursurilor legate de promovarea culturii naționale	Administrația instituției	Anual			
OS2	Îmbunătățirea activității la grădiniță					
1	Termoizolarea fațadei instituției	APL, administrația instituției	2024-2026	3000	BL, granturi, cetățenii	1200 m2
2	Pavajul din jurul clădirii, sistem de scurgere și evacuare a apelor	APL, administrația instituției	2024-2026	2000	BL, granturi, cetățenii	500 m2
3	Reparația capitală a parasolarelor și amenajarea terenurilor de joacă - 4	APL, administrația instituției	2024-2026	520	BL, granturi, cetățenii	4 parasolare și 4 terenuri
4	Modernizarea tehnico-materială, didactică a sălilor de activitate	APL, administrația instituției	2024-2026	62	BL, granturi, cetățenii	Laptopuri 4 , 2 TV, jucării, jocuri educaționale
5	Ventilarea sălilor de grupă	APL, administrația instituției	2024-2026	200	BL, granturi, cetățenii	Sistem de ventilare funcțional
6	Schimbarea sistemului de electricitate	APL, administrația instituției	2024-2026	150	BL, granturi, cetățenii	Sistem de electricitate funcțional
OS3	Asigurarea unui sistem adecvat de ocrotire a sănătății					
1	Reparație subsolului OMF	APL, administrația instituției	2024-2028		BL, granturi, cetățenii	500 m2 pereți termoizolați
2	Procurarea și instalarea cazanului pentru apă caldă	APL, administrația instituției	2024-2028	50	BL, granturi, cetățenii	Sistem livrare a apei caldei funcțional
3	Reparația capitală a interiorului instituției	APL, administrația instituției	2024-2028	300	BL, granturi, cetățenii	Suprafață reparată, m2
4	Procurarea aparatelor pentru cabinetul de fizioproceduri,	APL, administrația	2024-2028	500	BL, granturi,	Echipment și 2

Nr.	Activități	Responsabil	Perioada	Cost estim., mii lei	Potențiale surse de finanțare	Indicatori de performanță
	ECG, echipament pediatric, multifuncționale	instituției			cetățenii	multifuncționale
5	Organizarea seminarelor tematice și instruirilor cu diferite grupuri sociale	APL, administrația instituției	anual	20	BL, granturi, cetățenii	120 de persoane instruite
OS4	Promovarea culturii					
1	Finisarea reparației edificiului casei de cultură	APL, administrația instituției	2026-2028	6000	BL, granturi, cetățenii	Casă de cultură funcțională
2	Dotarea cu echipament și mobilier	APL, administrația instituției	2024-2028	1000	BL, granturi, cetățenii	Aparataj de sonorizare, iluminare, 500 scaune
3	Amenajarea terenului din preajma casei de cultură	APL, administrația instituției	2024-2028	400	BL, granturi, cetățenii	6 bănci, 6 coșuri gunoi, 100 de arbori/abuști
4	Dotarea ansamblurilor cu costume și echipament vestimentar divers, accesorii	APL, administrația instituției	2024-2028	300	BL, granturi, cetățenii	10 persoane Soacrele din Dănceni; 12 persoane de la Alină-te Dor și 50 Brăuleț
5	Instalarea culerului de apă	APL, administrația instituției	2024	6	BL, granturi, cetățenii	
OS5	Promovarea culturii sportive și modului sănătos de viață					
1	Reparația terenului minifotbal și fixarea porților	APL	2024	410	BL, granturi, cetățenii	Suprafață reabilitată, m2 Nr. de beneficiari
2	Asigurarea cu echipament sportiv și forme sportive pentru 3 echipe	APL	2024-2028	40	BL, granturi, cetățenii	40 de sportivi
3	Organizarea competițiilor sportive	APL, echipele sportive	Permanent			Nr. de competiții Nr. de spectatori
4	Reparația sălii de sport de la fosta școală de meserii	APL	2024-2028	500	BL, granturi,	Sala de sport reparată capital
OS6	Perfecționarea activității bibliotecii publice					
4	Reparația capitală a scării și instalarea unei rampe pentru persoanelor cu dizabilități	APL	2024-2026	300	BL, granturi, cetățenii	Edificiul bibliotecii funcțional
5	Instalarea bustului lui A. Vartic	APL	2024-2028	300	BL, granturi, cetățenii	Bust amenajat
6	Dotarea cu titluri de carte noi	APL			BL, granturi, cetățenii	100 de titluri de carte noi
OS7	Îmbunătățirea activității APL					
1	Reparația edificiului Primăriei (intrării principale în sediul Primăriei, grup sanitar, scările către etajul 2, etc.)	APL	2024-2026	300	BL, granturi, cetățenii	Edificiu amenajat și modernizat

Nr.	Activități	Responsabil	Perioada	Cost estim., mii lei	Potențiale surse de finanțare	Indicatori de performanță
2	Modernizarea tehnico-materială	APL	2024-2025	190	BL, granturi, cetățenii	5 calculatoare, 3 imprimante, mobilier, aparat cafea
3	Schimbarea sistemului de electricitate	APL	2024-2026	200	BL, granturi, cetățenii	Sistem de electricitate funcțional

3. Dezvoltarea economiei locale

Nr.	Activități	Responsabil	Perioada	Cost estim., mii lei	Potențiale surse de finanțare	Indicatori de performanță
OS1	Recuperarea terenurilor în proprietatea comunității					
1	Recuperarea terenului de pe malul lacului cu suprafața de 1 ha din proprietatea RM în proprietatea APL Dănceni	APL	2024-2025			Teren în proprietatea APL
2	Recuperarea terenului cu suprafața de 6,5 ha din centrul satului unde este amplasată fosta școală profesională	APL	2024-2025			Teren pentru dezvoltarea zonei industriale
3	Restabilirea hotarelor pădurii dintre s. Dănceni și s. Ruseștii Noi	APL	2024-2025			Revenirea la hotarele istorice
OS2	Dezvoltarea turismului					
1	Amenajarea muzeului satului	Antreprenori locali, APL	2024-2028	100	Investiția agenților economici, granturi	Un muzeu funcțional
2	Instalare tiroliană deasupra lacului Dănceni	Antreprenori locali	2024-2025	200	Investiția agenților economici, granturi	O tiroliană funcțională
3	Amenajarea zonelor de camping	Antreprenori locali	2024-2025	600	Investiția agenților economici, granturi	3 zone de camping
4	Crearea serviciului închiriere bărci pe malul lacului Dănceni	Antreprenori locali	2024-2025		Investiția agenților economici, granturi	5 bărci pentru plimbări pe lacul Dănceni
5	Crearea și amenajarea pensiunilor turistice	Antreprenori locali	2024-2028	1 000	Investiția agenților economici, granturi	Deschiderea unei pensiuni anual
6	Marcarea unui traseu turistic	APL, liderii grupurilor de inițiativă	2024-2028	200	BL	Un traseu turistic marcat pe 15 km
7	Construcția rețelei electrice până la zona de agrement	APL, Antreprenori locali	2024-2028	1 000	Investiția agenților economici, granturi	Zonă de agrement funcțională
OS3	Dezvoltarea producerii, serviciilor și comerțului					
1	Crearea condițiilor de comercializare a cărnii și a produselor lactate (spațiu dotat cu utilaj necesar)	APL	2024-2026	500	BL, granturi	Condiții pentru agenții economici din localitate care produc carne și lapte

Nr.	Activități	Responsabil	Perioada	Cost estim., mii lei	Potențiale surse de finanțare	Indicatori de performanță
2	Deschiderea unui atelier pentru prelucrarea lemnului	Antreprenori locali	2024-2028	2 000	Investiția agenților economici, granturi	
3	Deschiderea unui showroom de haine și a unui atelier de producție	Antreprenori locali	2024-2025	1 000	Investiția agenților economici, granturi	Promovarea produselor autohtone, condiții create pentru locuitori
4	Deschiderea spălătoriei auto Self Wash	Antreprenori locali	2024-2025	1 000	Investiția agenților economici, granturi	O spălătorie auto funcțională
5	Deschiderea unui salon de frumusețe (servicii de manichiură, pedichiură, machiaj, epilare, frizerie etc.)	Antreprenori locali	2024-2028	500	Investiția agenților economici, granturi	Un salon de frumusețe funcțional
6	Lansarea afacerii legate de apiterapie și tratament cu albine	Antreprenori locali		100		
OS4	Consolidarea capacităților antreprenorilor și promovarea localității					
1	Organizarea festivalurilor/târgurilor cu promovare de produse locale	APL, Consiliul Raional	2024-2028	250	BL, BR	Un eveniment desfășurat anual
2	Organizarea concursului la pescuit, a plimbărilor cu barca	APL, antreprenori, Consiliul Raional	2024-2028	30	BL, BR	Organizarea a minim un eveniment anual
3	Organizarea diferitor concursuri sportive cu taxă de participare	APL, reprezentanții FC Dănceni	2024-2028			Nr.de evenimente organizate
4	Crearea unui amfiteatru / teatru verde	APL, Consiliul Raional	2024-2028	5 000	BL, BR	Amfiteatru funcțional cu prezentare de filme, concerte etc.
5	Instruirea tinerilor/antreprenorilor începători în scopul deschiderii și dezvoltării afacerilor în diverse domenii	Companii de consultanță, APL	2024-2028	20	Investiția agenților economici, granturi	Minim 5 antreprenori pregătiți anual

4. Perfecționarea capacității de guvernare locală și asigurarea implicării cetățenilor în dezvoltarea localității

Nr.	Activități	Persoana/e responsabilă/e	Perioada	Cost estim., mii lei	Potențiale surse de finanțare	Indicatori de performanță
OS1	Îmbunătățirea serviciilor publice prestate de APL					
1	Crearea unei baze de date unice pentru funcționarii primăriei, mentenanța acesteia.	APL, APC	2024-2028	100	Guvern, USAID	O bază de date pentru 6 funcționari din cadrul primăriei până în anul 2028
2	Digitalizarea informației cu caracter public	APL	2024-2028	70	Finanțatori externi	30 de registre în format fizic digitalizate până în anul 2028
3	Menținerea parteneriatelor cu Inspectoratul de poliție Ialoveni, Serviciul Protecției Civile, OMF, instituțiile publice din localitate	Instituțiile publice	2024-2028			10 acorduri semnate și implementate până în 2028
4	Consolidarea capacităților funcționarilor publici, consilierilor locali, grupurilor de inițiativă în subiecte legate de administrație publică	APL, ONG-uri	Permanent	50	Granturi	40 de persoane instruite anual
OS2	Asigurarea securității populației					
1	Instalarea camerelor video infraroșii la intersecțiile drumurilor secundare cu artera principală	APL	2024-2028	50	Bugetul local, Donații, granturi	10 camere de supraveghere instalate până în 2028
2	Reînnoirea trecerilor de pietoni la primărie și instituțiile publice	APL	2024-2025	10	Bugetul local, granturi	Treceri de pietoni vizibile
3	Instalarea delimitatoarelor de viteză de cauciuc pe arterele principale	APL	2024-2028	200	Fondul rutier, Finanțatori externi	20 delimitatoare de viteză pe arterele principale
4	Consolidarea campaniei „Vecinul supraveghează”	Inspectoratul de poliție	Permanent			800 persoane responsabile implicate în campanie
OS3	Creșterea implicării cetățenilor în guvernarea locală					
1	Consolidarea activităților CLTD și a grupurilor de inițiativă prin implicarea tinerilor în luarea deciziilor la Consiliul Local	APL, Liderii grupurilor	2024-2026			30 de tineri implicați în guvernarea locală
2	Crearea unei AO la nivel local – asociația de băștinași	Voluntari, lideri de grup	2024-2025	5	Donații, cotizații, diaspora	AO de băștinași activă
3	Adoptarea unei decizii privind responsabilizarea consilierilor locali pe diferite sectoare ale comunității	APL	2024-2028		APL, granturi	Decizia Consiliului Local votată

5. Îmbunătățirea și păstrarea calității mediului

Nr.	Activități	Persoana/e responsabilă/e	Perioada	Cost estim., mii lei	Potențiale surse de finanțare	Indicatori de performanță
OS1	Creșterea suprafețelor de terenuri înverzite					
1	Împădurirea terenurilor degradate	APL, Întreprinderea Silvicolă Răzeni	2024-2028	400	BS	10 ha împădurite anual
2	Achiziționarea unui mecanism pentru cosit iarba	ÎM	2024-2025	50	BL, granturi	Echipament funcțional
3	Amenajarea unui parc pe teritoriul fostei școli profesionale	APL	2025-2026	100	BL, granturi	Parc amenajat
OS2	Îmbunătățirea serviciului de salubritate					
1	Lichidarea gunoștii din localitate	ÎM	2024-2026	50	BL, ÎM	1,7 ha
2	Concesionarea serviciului de colectare și evacuare a deșeurilor	APL	2025-2028			Serviciu concesionat către alt operator economic
3	Instalarea tomberoanelor pentru sortarea separată a deșeurilor	APL, ÎM	2024-2025	100	Granturi, APL	10 puncte de colectare separată a deșeurilor 20 tomberoane
4	Organizarea anuală a acțiunilor de salubritate	APL, cetățenii	2024-2028			2 acțiuni de salubritate anual
5	Actualizarea tarifelor pentru colectarea și transportarea deșeurilor și a sistemului de canalizare	APL, ÎM	2024-2028			Tarife actualizate anual
6	Achiziționarea remorcii și a tractorului pentru colectarea și transportarea deșeurilor	APL, ÎM	2024-2026	700	BL, granturi	Remorcă funcțională

6. Asigurarea serviciilor sociale suficiente și calitative

Nr.	Activități	Persoana/e responsabilă/e	Perioada	Cost estim., mii lei	Potențiale surse de finanțare	Indicatori de performanță
OS1	Crearea Centrului social multifuncțional de zi					
1	Identificarea spațiului și crearea centrului comunitar social multifuncțional de zi	APL, voluntari, Asistența socială	2024-2028		Agenți economici, donații, granturi	Circa 100 de beneficiari vor frecventa centrul comunitar până la sfârșitul anului 2028
2	Reparația și amenajarea centrului comunitar	APL, voluntari, Asistența socială	2024-2028	100	Diaspora, granturi, APL	80 m ² spațiu reparat și amenajat până în 2028
3	Identificarea persoanelor responsabile pentru buna funcționare a centrului	APL, Asistența socială	2024-2028	50	Direcția asistență socială, MMPS	3 persoane identificate
4	Asigurarea unui prânz cald pentru persoanele defavorizate	Asistența socială, Angajatul centrului	2024-2028	300	Diaspora, Asistența socială	Minim 30 persoane vor beneficia zilnic de un prânz

Nr.	Activități	Persoana/e responsabilă/e	Perioada	Cost estim. mii lei	Potențiale surse de finanțare	Indicatori de performanță
5	Crearea unui club pe interese: țesut, tricotat, croșetat	Liderii grupurilor de inițiativă	2024-2028			30 persoane cointereseate care frecventează clubul până în 2028
6	Dotarea unui spațiu cu echipament necesar (andrele, croșete, fire de ață) pentru desfășurarea activității clubului pe interese	APL, Liderii grupurilor de inițiativă	2024-2028	10	Diaspora, voluntarii, granturi	
7	Îngrijirea și sterilizarea animalelor fără stăpân(câini)	APL, Medic veterinar	2024-2028	100	Donații	50 animale fără adăpost îngrijite și sterilizate
OS2	Creșterea implicării cetățenilor în prestarea serviciilor sociale mai aproape de beneficiar					
1	Distribuirea comunității pe sectoare cu responsabilități pentru fiecare consilier local	Primăria	2023			Responsabili delegați în fiecare sector
2	Identificarea în fiecare sector a cel puțin câte un voluntar care va colabora cu consilierul din sectorul dat	Primăria, Consiliul local	2023			Rețea de voluntari creată
3	Participare în procesul de promovare și prestare a serviciilor sociale cât mai aproape de beneficiar prin rețeaua consilierilor și voluntarilor	Consiliul local	2023 -2027			Registrul beneficiarilor de servicii sociale

4.4 Verificare și revizuire

Cadrul de monitorizare și evaluarea descrie subiecții implicați în procesul de monitorizare și evaluare și rolurile acestora, nivelele de monitorizare și evaluare, cât și sistemul de indicatori pentru fiecare nivel care măsoară progresul (performanțele), rezultatul (efectele și impactul intervențiilor).

Implementarea Strategiei de Dezvoltare Socio-Economică este un proces participativ și necesită un efort conjugat din partea APL, a societății civile sau a locuitorilor precum și a sectorului privat din localitate.

În procesul realizării Strategiei vor fi implicați mai mulți actori, fiecare având un rol determinat:

1. Administrația publică locală (Consiliul Local, Primarul, Primăria)
2. Locuitorii comunității
3. Societatea civilă
4. Agenții economici locali
5. Structuri externe (Consiliul raional, Guvernul, municipalități înfrățite, Organizațiile internaționale).

Implementarea Strategiei de Dezvoltare Socio-Economică poate fi divizată convențional în 4 etape în funcție de procese și factorii implicați:

- **Aprobarea SDSE.** În cadrul acestei etape, Strategia de dezvoltare va fi supusă dezbaterilor în cadrul Audițiilor publice organizate de către primărie. În urma consultărilor publice și ajustării prin integrarea propunerilor și recomandărilor făcute, Strategia va fi înaintată Consiliului Local spre aprobare. După aprobarea strategiei, Primăria va coordona elaborarea planurilor de acțiuni trimestriale sau anuale (după caz și în funcție de resursele disponibile) privind realizarea strategiei în conformitate cu Planul Strategic de Acțiuni.
- **Implementarea SDSE** se va efectua prin realizarea acțiunilor și proiectelor concrete derivate din planul de acțiuni al Strategiei. Pentru fiecare acțiune sau proiect în planul de acțiuni este indicată perioada de desfășurare (durata), responsabilii și partenerii care vor realiza proiectul. De asemenea, vor fi identificate și asigurate sursele de finanțare a proiectelor propuse spre implementare.
- **Monitorizarea SDSE.** În perioada de implementare, responsabilii de realizarea planului de acțiuni vor raporta îndeplinirea activităților, proiectelor și atingerea obiectivelor specifice. Monitorizarea proiectelor, acțiunilor și strategiilor se va efectua prin intermediul indicatorilor de implementare stabiliți (care sunt după caz indicatori de produs și de rezultat). În cazul în care se vor identifica devieri de la Planul Strategic de acțiuni vor fi inițiate măsuri de corectare sau ajustare a acestui plan.
- **Evaluarea și actualizarea SDSE.** La inițiativa CIS vor fi derulate procese de evaluare a strategiei pentru a estima progresul în atingerea obiectivelor și necesitatea actualizării documentului pentru a corecta intervenții sau integra noi priorități.

Procesul de monitorizare a strategiei presupune o serie de activități menite să urmărească progresul implementării Strategiei.

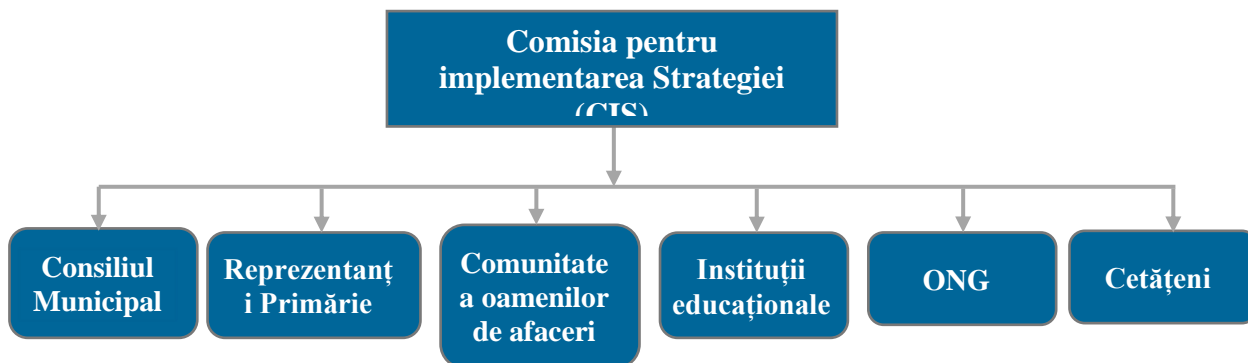
Monitorizarea implementării strategiei se va efectua de **Comisia pentru Implementarea Strategiei** (în continuare CIS).

CIS va fi creată prin Decizia Consiliului Local cu statut de Comisie obștească pe lângă Consiliul Local și Primărie, în componența căreia va fi asigurată reprezentarea tuturor factorilor implicați în dezvoltare:

- Consiliul Local (președinții comisiilor consultative de specialitate sau consilieri locali)
- Reprezentanți Primărie (Primarul, 2 – 3 specialiști)
- Comunitatea oamenilor de afaceri
- Instituții educaționale (directori instituții de învățământ)
- Organizații non-guvernamentale (reprezentanți ai ONG-urilor ce activează în domeniul protecției mediului, social, apărarea drepturilor omului și de tineret, etc.)

- Cetățeni. (grupul va fi reprezentativ și va include tineri, persoane dezavantajate, număr proporțional de femei și bărbați, reprezentanți ai diverse grupuri sociale sau etnice).

Figura 12. Structura cadrului instituțional de monitorizare și implementare a Strategiei

Responsabilitățile de bază ale CIS pentru implementarea strategiei constau în:

- Planificarea acțiunilor
- Elaborarea și promovarea adoptării deciziilor privind acțiunile de implementare
- Coordonarea activităților de implementare a acțiunilor și proiectelor de dezvoltare
- Coordonarea activităților de atragere a surselor financiare alternative în scopul realizării problemelor identificate
- Monitorizarea implementării planului de acțiuni
- Elaborarea rapoartelor și prezentarea lor către Consiliul Local
- Acordarea asistenței tehnice și consultative în toate domeniile
- Elaborarea și dezbateră proiectelor prioritare de dezvoltare
- Analiza deciziilor privind diverse probleme ale comunității
- Elaborarea și inițierea modificărilor în strategie.

CIS își va desfășura activitatea în ședințe care se vor desfășura cel puțin o dată la 6 luni.

Un rol important în procesul de implementare a strategiei îl are Consiliul Local, care se va ocupa nemijlocit de monitorizarea și evaluarea procesului de implementare a Planului de acțiuni. Competențele Consiliului Local se vor axa pe:

- Coordonarea activităților de antrenare a populației în acțiunile de realizare a proiectelor
- Promovarea dialogului permanent cu locuitorii, asigurarea transparenței în activitatea APL
- Încurajarea voluntarilor în diverse activități publice
- Stimularea și coordonarea conlucrării actorilor comunității în realizarea obiectivelor comune ale Strategiei
- Parteneriatul cu APL, ONG, agenții economici în ceea ce privește implementarea, monitorizarea și evaluarea Planului de acțiuni a Strategiei.

Procesele de monitorizate vor urmări în mod prioritar următoarele aspecte:

1. Activitățile: modul în care au fost îndeplinite acțiunile și proiectele incluse în planul de acțiuni în conformitate cu obiectivele setate;

2. Resursele investite: umane, materiale, financiare, informaționale, de timp etc.;

3. Perioadă/timp: au fost sau nu realizate acțiunile în perioada indicată

Pentru realizarea monitorizării CIS va utiliza un set de indicatori pentru care trebuie colectate date pe parcursul și în urma implementării.

Indicatorii sunt variabile cantitative sau calitative care furnizează mijloace simple și de încredere pentru măsurarea rezultatelor și pentru a reflecta schimbarea survenită în urma implementării strategiei. Distincția dintre aceste două tipuri de indicatori este de ordin valoric: cei cantitativi sunt exprimați în termeni numerici și procentuali, iar indicatorii calitativi pot măsura percepția, satisfacția beneficiarilor.

În procesul de monitorizare vor fi prioritar utilizați indicatorii incluși în planul de acțiuni al Strategiei și după caz va suplini această listă cu indicatori la nivel de impact, rezultat sau produs (după caz) care vor fi colectați prin intermediul instrumentelor de monitorizare.

Printre instrumentele cele mai accesibile pot fi utilizate:

- **Analiza documentară** – examinarea documentelor cum ar fi: rapoarte, procese verbale, înregistrări, baze de date administrative din cadrul APL, documente financiar contabile.
- **Sondaj** – aplicarea unui chestionar structurat cu un număr limitat de întrebări închise care se administrează unui grup restrâns (circa 50–75 persoane), fie sub format online, sub formă de interviu sau prin completarea în formă fizică de către beneficiari.
- **Interviuri** – aplicarea unui set de întrebări ce vizează obținerea răspunsurilor tehnice și a informațiilor de la indivizi și grupuri în vederea verificării ipotezelor sau pentru descrierea fenomenelor socio-umane. Interviurile au la bază o serie de întrebări adresate indivizilor din grupul țintă, selectați pentru cunoștințele lor și experiența într-un subiect de interes.
- **Focus grupuri** – aplicarea unui set de întrebări specifice grupurilor țintă (circa 8-12 participanți selectați după criterii similare) care sunt familiari cu problemele în discuție. Participanții ar putea fi beneficiari cât și echipa de implementare, Comitetul de Coordonare. Scopul poate fi inclusiv compararea perspectivelor beneficiarilor sau validarea unor ipoteze.
- **Observările la fața locului/vizite în teren** - tehnică de colectare și validare a informației prin intermediul observației la fața locului. Scopul vizitelor este de a documenta progresul înregistrat în baza documentației de suport. Vizitele mai pot, însă, explora și alți parametri calitativi - cum ar fi angajamentul beneficiarilor în implementarea proiectelor.

Deși este recomandată diversificarea instrumentelor pentru colectarea datelor pentru a ne asigura de acuratețea datelor colectate (ex. validarea constatărilor în baza datelor calitative prin careva instrumente și date cantitative), Responsabilul de monitorizare desemnat de CIS va selecta metodele optime care pot fi administrate. Instrumentele de colectare de date vor fi structurate în așa mod încât să permită colectarea indicatorilor incluși în strategie. Tabelul de mai jos, reprezintă un model de foaie de monitorizare a planului de acțiuni.

Tabelul 16. Foaie de monitorizare a planului de acțiuni

Acțiuni, măsuri, proiecte (din planul de acțiuni)	Indicatori de implementare	Unitatea de măsură	Nivel de referință (2023)	Nivel-țintă final (2028)	Nivel înregistrat				
					2024	2025	2026	2027	2028
Direcție strategică 1. ...									
Obiectiv specific 1.1. ...									
1.1.1. ...									
Direcție strategică n. ...									
Obiectiv specific n.1. ...									
n.1.1. ...									

Pentru asigurarea eficiență a activităților de monitorizare și evaluare se recomandă crearea unei baze de date (cea mai simplă și accesibilă fiind Excel), care va asigura managementul calitativ al datelor și

generarea ulterioară a diverse rapoarte. Rapoartele periodice sunt principalul produs al monitorizării și conțin descrieri ale etapei în care se află procesul de implementare a strategiei.

Raportarea implementării strategiei ca urmare a proceselor de monitorizare se va efectua prin elaborarea și prezentarea de către responsabilii de implementare a rapoartelor către CIS privind realizarea Planului de acțiuni și a obiectivelor specifice. Anual CIS va prezenta Consiliului Local raportul de evaluare a implementării Strategiei.

Tabelul 17. Principalii indicatori ai raportului de verificare și revizuire

Obiect monitorizare	Elaborator/ Destinatar	Raport	Descriere
Realizarea obiectivelor	CIS și Consiliul local	Rapoarte semestriale/ anuale	Raport bazat pe analize, sondaje a locuitorilor pentru evaluarea impactului implementării strategiei
Realizarea acțiunilor, proiectelor	Responsabili de implementare	Raport semestrial sau după finisarea activității	Rapoarte prezentate de responsabilii de implementare privind îndeplinirea acțiunilor, proiectelor

Evaluarea ca proces reprezintă o analiză aprofundată menită să identifice, să cuantifice și să demonstreze prin dovezi realizările și schimbările generate, explicând principalele mecanisme care stau la baza acestor rezultate. Evaluarea implementării strategiei se va efectua de Comisia pentru Implementarea.

Evaluarea în cazul SDSE ne informează în ce măsură obiectivele au fost atinse, cât de eficient a fost procesul, cât de relevante au fost activitățile, cât de durabile sunt rezultatele.

Evaluarea implementării Strategiei se poate efectua atât pe parcursul implementării (la mijloc de termen) cât și la finalul implementării strategiei, ca un exercițiu sumativ care va genera concluzii și recomandări pentru perioada următoare și se va efectua prin analiza indicatorilor de dezvoltare.

Evaluarea va avea în primul rând la bază toată informația colectată în urma exercițiilor de monitorizare (rapoartele periodice, date administrative și informații statistice după caz).

Nivelul de realizare a unei acțiuni/măsurii/proiect poate fi analizat din 2 puncte de vedere:

- I. Gradul de realizare al indicatorilor acțiunilor planificate apreciat prin criteriile: **Nerealizată, Inițiată, Realizată parțial, Realizată**

Acțiune	Situație posibilă	Concluzie/calificativ privind realizarea acțiunilor
Acțiuni cu sau fără indicatori	Dacă acțiunea are un caracter permanent și nu există niciun indicator cantitativ realizat	Nerealizată (0%)
	Dacă acțiunea are un caracter singular a fost inițiată, dar toți indicatorii cantitativi au fost realizați în proporție de 1-30%	Inițiată (1-30%)
	Dacă acțiunea are un caracter singular și toți indicatorii cantitativi au fost realizați în proporție de 31-80%	Acțiune realizată parțial (31-80%)
	Dacă acțiunea are un caracter singular și toți indicatorii cantitativi au fost realizați în proporție de 81-100%	Realizată (81-100%)

* pentru vizibilitate poate fi aplicată cromatică de culori specifice pentru fiecare indicator.

- II. Respectarea termenului de realizare a acțiunilor apreciat prin criteriile: **Termen respectat, Termen Depășit, În desfășurare**. Totodată, pentru acțiunile care nu țin de competența autorităților locale sau nu mai sunt relevante pentru implementare au fost apreciate cu termen **"Irelevant"**.

Tipologia termenelor	Situații posibile	Concluzie/calificativ
----------------------	-------------------	-----------------------

de realizare a Acțiunilor stabilite în Plan		privind respectarea termenului
Acțiuni cu sau fără indicatori	Dacă termenul a fost respectat	Respectat
	Dacă termenul este permanent	În desfășurare
	Dacă termenul a fost depășit sau acțiunea nu a fost realizată	Depășit
	Dacă acțiunea este irelevantă	Irelevant

* pentru vizibilitate a fost aplicată cromatica de culori specifice pentru fiecare indicator.

Pentru generalizarea rezultatelor monitorizării și elaborarea raportului de evaluare, se recomandă utilizarea modelului de tabel prezentat mai jos:

Tabelul 18. Raportul de evaluare

Acțiuni, măsuri, proiecte	Perioada de implementare planificată	Grad de realizare	Termen	Descrierea realizărilor / cauze nerealizării / alte comentarii
Direcție strategică 1. ...				
Obiectiv specific 1.1. ...				
1.1.1.		Nerealizat	Depășit	
1.1.2.		Realizat	Respectat	
Direcție strategică n. ...				
Obiectiv specific n.1. ...				
n.1.1.		Inițiat	Depășit	
n.1.2.		Realizat parțial	În desfășurare	

Evaluarea va fi suplinită prin informații și date colectate prin intermediul unor instrumente suplimentare cum ar fi: chestionare (pentru a colecta informații de natură calitative) referitoare la opinia cetățenilor, sau interviuri/ focus grupuri/ateliere și consultări pentru a explora anumite fenomene/impedimente sau situații corelate cu implementarea strategiei.

Selectarea instrumentele în procesul de evaluare depinde de disponibilitatea resurselor care pot fi alocate acestui exercițiu și anvergura evaluării. Rezultatele evaluării vor fi integrat în cadrul unui raport prezentat și discutat în cadrul CIS. Cuprinsul raportului de evaluare este prezentat în tabelul de mai jos:

Tabelul 19. Structura model al raportului de monitorizare și evaluare

Capitol/secțiune	Puncte-cheie
Prefață	<ul style="list-style-type: none"> Ce reprezintă documentul. Contextul și perioada în care a avut loc evaluarea. Data la care a fost întocmit raportul de evaluare Autorii raportului
Rezumat	<ul style="list-style-type: none"> Rezumatul raportului de evaluare, prezentat astfel încât să constituie o secțiune generală (adică să conțină toate informațiile- cheie, fără trimiteri la corpul principal al raportului).
Context	<ul style="list-style-type: none"> Contextul strategiei de dezvoltare locală (când a fost elaborată, obiectivele principale, perioada de timp acoperită, buget total, alte informații relevante). Alte informații relevante pentru înțelegerea contextului local.
Scopul și obiectivele evaluării	<ul style="list-style-type: none"> Scopul evaluării: de ce a fost realizată, cum va fi folosită. Obiectivele evaluării.
Metodologia de evaluare	<ul style="list-style-type: none"> Descrierea metodelor și tehnicilor de evaluare folosite și justificarea acestora, în corelație cu fiecare întrebare privind evaluarea. Descrierea elementelor-cheie ale evaluării – întrebările specifice și

Capitol/secțiune	Puncte-cheie
	<p>comune privind evaluarea, criteriile de evaluare, indicatori.</p> <ul style="list-style-type: none"> Sursa datelor (primare și secundare), tehnici pentru colectarea datelor (chestionare, interviuri, focus grupuri, studii de caz etc.; dimensiunea și criteriile de selecție pentru eșantionare). Descrierea principalelor limite și constrângeri întâmpinate și a măsurilor adoptate pentru a le compensa.
Constatări privind implementarea SDSE	<ul style="list-style-type: none"> Măsurile concrete care au fost întreprinse de autoritățile responsabile, pentru implementarea acțiunilor planificate în SDSE. Resursele alocate pentru implementarea acțiunilor planificate. Rezultatele obținute în urma implementării acțiunilor. Beneficiile pentru grupurile țintă. Problemele care au intervenit și au influențat obținerea rezultatelor scontate.
Concluzii, recomandări și lecții învățate	<ul style="list-style-type: none"> Prezentarea sintetică a concluziilor generale ale evaluării. Prezentarea recomandărilor aferente fiecărei întrebări privind evaluarea și a recomandărilor generale (cu excepția întrebărilor de evaluare pentru care nu au fost formulate recomandări specifice). Prezentarea lecțiilor învățate, cu aplicabilitate în viitor.

Actualizarea Strategiei poate fi realizată la inițiativa CIS în câteva situații cum ar fi :

- Ca urmare a recomandărilor și rezultatele proceselor de evaluare, în special când rapoartele indică abateri de la planul de acțiuni sau progres slab în implementarea planului de acțiuni;
- În momentul expirării perioadei de implementare a Strategiei;
- În cazul apariției unei necesități la nivel de localitate sau a unor noi priorități transpuse în strategiile naționale care necesită a fi integrate și reflectate în Strategie .

Procesul de actualizarea este recomandat să cuprindă inclusive profilul localității, în special prin actualizarea principalilor indicatori socio-economici pentru a valida concluziile.

În urma procesului de actualizare documentul va parcurge același exercițiu participativ pentru planificare strategică și consultări publice înainte de a fi propus Consiliului pentru aprobare.

Realizarea efectivă a acțiunilor propuse în Strategia de dezvoltare poate fi împiedicată de prezența anumitor riscuri și impedimente de implementare. Riscurile și impedimentele aferente implementării strategiei de dezvoltare pot fi divizate în două categorii: interne și externe.

Tabelul 20. Riscuri și Impedimente de Implementare

DOMENIU	DESCRIERE
Riscuri și impedimente interne	
Managementul implementării strategiei	<p>Confruntări de interese privind implementarea strategiei</p> <p>Prevalarea intereselor personale</p> <p>Resurse financiare limitate</p> <p>Lipsa capacităților de atragere a investițiilor</p>
Parteneriat	<p>Neconlucrarea autorităților publice locale cu sectorul de afaceri și Comunitatea</p> <p>Indiferența și neimplicarea populației în susținerea activităților</p> <p>Lipsa de experiență a structurilor societății civile și neimplicarea lor</p> <p>Neimplicarea partenerilor internaționali</p>
Dezvoltarea economică	<p>Lipsa interesului din partea comunității de afaceri în dezvoltarea bazei economice locale</p>
Social	<p>Resurse limitate pentru acordarea asistenței sociale</p> <p>Pauperizarea continuă a populației</p> <p>Emigrarea forței de muncă</p>
Mediu	<p>Populație neconștientizată privind efectele poluarea mediului</p>

DOMENIU	DESCRIERE
Riscuri și impedimente externe	
Cadrul politico-juridic	Instabilitatea cursului politic Contradicția și instabilitatea legislației în vigoare
Relații parteneri externi	Lipsa conlucrării cu autoritățile publice raionale și centrale Neimplicarea partenerilor internaționali
Starea economiei	Potențial investițional redus Inaccesibilitatea piețelor de desfacere de peste hotare Infrastructură de afaceri nedezvoltată Risc de țară.

Anexa 1. Portofoliul de proiecte

Fișa de proiect 1.

Titlul proiectului:	Construcția trotuarului pe strada 27 august
Obiectiv:	Construcția a 800 m liniari de trotuar pe strada 27 august în scopul asigurării siguranței întregii comunități în traficul rutier.
Localizare:	Satul Dănceni, raionul Ialoveni
Succintă descriere proiect:	Proiectul prevede construcția a 800 m/l de trotuar pe strada 27 august, care reprezintă drumul central de intrare și ieșire în localitate. În anul 2021, APL, din surse proprii a construit o porțiune de 350 m/l trotuar pe strada 27 august în perimetrul sediului Primăriei și strada Trandafirilor, care permite o deplasare în siguranță a pietonilor în acest tronson, însă cea mai mare parte rămâne neacoperită.
Activități cheie:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Scrierea proiectului 2. Realizarea documentației de proiect, deviz de cheltuieli și verificarea documentației de proiect 3. Aplicarea proiectului spre finanțator 4. Câștigarea proiectului 5. Inițierea procedurii de achiziții publice 6. Desemnarea antreprenorului/încheierea contractului 7. Contract supraveghere tehnică 8. Executarea proiectului 9. Darea în exploatare 10. Raportarea către donator.
Rezultate așteptate:	Proiectul va avea un impact social general pozitiv asupra locuitorilor satului, răspunzând nevoilor de bază ale cetățenilor pentru o circulație liberă și în siguranță pe strada 27 august. Cel mai mare beneficiu va fi în primul rând pentru copiii care se deplasează zilnic spre școală, grădiniță. În rezultat vor fi 800 m/l de trotuar construit.
Statutul proiectului:	Realizarea documentației de proiect, deviz de cheltuieli și verificarea documentației de proiect.
Responsabil și parteneri de implementare:	APL Dănceni, USAID, Comunitatea Mea
Durată estimativă:	12 luni
Costuri estimative:	1,5 000 mii lei
Potențiale surse de cofinanțare:	Comunitatea Mea, bugetul local, contribuția cetățenilor.

Fișa de proiect 2.

Titlul proiectului:	Termoizolarea fațadei grădiniței de copii
Obiectiv:	Eficientizarea energetică a grădiniței “Albinuța”, îmbunătățirea condițiilor copiilor
Localizare:	s. Dănceni , r. Ialoveni, str. 27 august nr.13, grădinița “Albinuța”
Succintă descriere proiect:	Grădinița de copii “Albinuța” activează din anul 1984 fiind amplasată în centrul localității pe suprafața de 0,56 ha. Clădirea instituției cu suprafața de 921,90 m ² , volumul construcției 3861,00 m ³ , este construită după un proiect cu 2 etaje. Proiectul va contribui la îmbunătățirea situației de mediu prin reducerea emisiilor de CO ₂ , micșorarea consumului de agent termic.
Activități cheie:	<ol style="list-style-type: none">1. Activități organizatorice de lansare a proiectului2. Elaborarea devizului de cheltuieli3. Elaborarea caietului de sarcini4. Organizarea și desfășurarea achizițiilor publice5. Realizarea lucrărilor de construcții, monitorizarea și recepția lor6. Darea în exploatare7. Activitatea de informare, promovare.
Rezultate așteptate:	Grădiniță termoizolată, cu fațadă plăcută. Reducerea cheltuielilor pentru agentul termic.
Statutul proiectului:	Este elaborată documentația tehnică și devizul de cheltuieli.
Responsabil și parteneri de implementare:	APL, Administrația grădiniței, Consiliul Local, Consiliul Raional
Durată estimativă:	12 luni
Costuri estimative:	3 mln lei
Potențiale surse de cofinanțare:	Satul european, ambasadele străine

Fișa de proiect 3.

Titlul proiectului:	Asfaltarea și amenajarea din fața gimnaziului „A. Rusu” și a bibliotecii publice “A. Vartic”
Obiectiv:	Asigurarea condițiilor de acces către gimnaziul „A. Rusu” și a bibliotecii publice “A. Vartic” prin amenajarea teritoriului adiacent instituției și crearea mediului sigur și estetic.
Localizare:	s. Dănceni, r. Ialoveni, str. 31 august nr.2
Succintă descriere proiect:	Ținând cont de faptul că gimnaziul „A. Rusu” și biblioteca publică “A. Vartic” sunt instituții publice de înaltă însemnătate în comunitate, iar drumul de acces este deteriorat și cu aspect inestetic, este necesară reparația acestei porțiuni cu lungimea de 150 m, prin asfaltare. Ulterior este necesară amenajarea acestui spațiu cu arbori și arbuști.
Activități cheie:	<ol style="list-style-type: none">1. Elaborarea unui deviz de cheltuieli și a caietului de sarcini2. Solicitarea ofertei de prețuri3. Selectarea agentului economic care va efectua lucrările4. Asfaltarea porțiunii de 150 m5. Evaluarea lucrărilor6. Amenajarea spațiului adiacent.
Rezultate așteptate:	Acces sigur către instituțiile publice Drum cu acoperire rigidă – 150 m Spațiu frumos amenajat
Statutul proiectului:	Identificarea spațiului
Responsabil și parteneri de implementare:	Administrația gimnaziului, Consiliul Raional, Comunitatea, APL, Biblioteca Publică
Durată estimativă:	4 luni
Costuri estimative:	300 mii lei
Potențiale surse de cofinanțare:	Proiecte investiționale de stat, finanțatori străini

Fișa de proiect 4.

Titlul proiectului:	Reparația capitală a scării de acces către Biblioteca publică “A. Vartic”.
Obiectiv:	Asigurarea accesului sigur tuturor beneficiarilor bibliotecii prin reparația capitală a scării centrale de acces.
Localizare:	s. Dănceni, r. Ialoveni, str. 31 august nr.2
Succintă descriere proiect:	La moment scara centrală de la intrarea în bibliotecă este instalată incorect din punct de vedere a tehnicii securității, nu este dotată cu o rampă de acces pentru persoanele cu dizabilități și mamele cu cărucioare pentru copii, de aceea este necesară reparația capitală a scării și dotarea cu rampă. Biblioteca se află la etajul 2, iar scara existentă prezintă un pericol pentru beneficiarii bibliotecii.
Activități cheie:	<ol style="list-style-type: none">1. Elaborarea unui deviz de cheltuieli2. Solicitarea ofertei de prețuri3. Selectarea antreprenorului4. Reparația scării, instalarea corectă.5. Instalarea rampei de acces.
Rezultate așteptate:	Acces sigur la intrarea în bibliotecă. Scară reparată și amenajată conform cerințelor pentru toți beneficiarii Asigurarea sănătății și a vieții beneficiarilor
Statutul proiectului:	Incipient
Responsabil și parteneri de implementare:	APL, administrația gimnaziului și a centrului de cultură, Secția cultură
Durăta estimativă:	3 luni
Costuri estimative:	60 mii lei
Potențiale surse de cofinanțare:	Bugetul local, finanțatori externi.

Fișa de proiect 5.

Titlul proiectului:	Prin mișcare dăruiește implicare
Obiectiv:	Repararea și amenajarea stadionului de fotbal
Localizare:	s. Dănceni, r. Ialoveni, str. 31 august
Succintă descriere proiect:	Echipa de fotbal FC Dănceni dispută meciurile de acasă pe stadionul din localitate, însă pe an ce trece starea lui devine din ce în ce mai impracticabilă. Acest proiect are drept scop reparația acestuia și asigurarea condițiilor pentru promovarea sportului în rândul tinerilor și adulților. Proiectul va avea 100 de beneficiari direcți și 2500 indirecti.
Activități cheie:	<ol style="list-style-type: none">1. Elaborarea devizului de cheltuieli2. Elaborarea caietului de sarcini3. Proiectarea4. Selectarea antreprenorului5. Efectuarea lucrărilor: ararea stadionului și nivelarea acestuia, instalarea rulourilor de gazon care vor putea fi scoase după încheierea sezonului. Construcția tribunelor pentru suporteri și a vestiarelor pentru fotbaliști.
Rezultate așteptate:	Stadionul de fotbal reparat, construcția tribunelor și a vestiarelor. Asigurarea condițiilor.
Statutul proiectului:	Stabilirea terenului cu suprafața de 5000 m ²
Responsabil și parteneri de implementare:	APL, Consiliul raional, Federația moldovenească de fotbal
Durată estimativă:	24 luni
Costuri estimative:	5 mln lei
Potențiale surse de cofinanțare:	Proiecte, donatori, APL, Consiliul raional, FMF

Fișa de proiect 6.

Titlul proiectului:	Reparația Casei de Cultură
Obiectiv:	Reparația capitală a clădirii Casei de Cultură și dotarea cu utilaj și mobilier.
Localizare:	s. Dănceni, r. Ialoveni
Succintă descriere proiect:	Localitatea nu dispune de un spațiu amenajat pentru desfășurarea activităților culturale, adunări generale, evenimente, concerte. La moment Casa de Cultură arendează un spațiu restrâns în incinta clădirii gimnaziului din localitate. Localitatea dispune de o clădire încăpătoare în care ar putea fi amplasată Casa de Cultură.
Activități cheie:	<ol style="list-style-type: none">1. Actualizarea devizului de cheltuieli2. Elaborarea caietului de sarcini3. Scrierea, aplicarea, câștigarea proiectului4. Selectarea antreprenorului și contractarea serviciilor de reparații5. Inițierea achizițiilor publice6. Lansarea lucrărilor și efectuarea verificărilor7. Procurarea și instalarea mobilierului8. Darea în exploatare a Casei de Cultură9. Scrierea raportului pentru donator.
Rezultate așteptate:	Casa de Cultură renovată, utilată, dotată cu toate cele necesare, desfășurarea activităților propuse.
Statutul proiectului:	Sunt realizate lucrări primare, sistemul de alimentare cu energie electrică. Au fost instalate geamurile. Au fost efectuate lucrări parțiale de reparație a scenei din sala de festivități.
Responsabil și parteneri de implementare:	APL Dănceni, Consiliul Raional Ialoveni, Guvernul Republicii Moldova
Durată estimativă:	12 luni
Costuri estimative:	7 mln lei
Potențiale surse de cofinanțare:	Satul european, finanțatori externi

Fișa de proiect 7.

Titlul proiectului:	Pavarea terenului din curtea grădiniței
Obiectiv:	Îmbunătățirea condițiilor pentru copiii de la grădiniță și protejarea clădirii de ape în urma ploilor, care pătrund în subsolul acesteia.
Localizare:	s. Dănceni, r. Ialoveni, str. 27 august nr. 13
Succintă descriere proiect:	Grădinița de copii activează din anul 1984 cu suprafața de 921,9 m ² . Suprafața totală pentru asfaltare sau betonare este de aproximativ 500 m ² inclusiv pavajul.
Activități cheie:	<ol style="list-style-type: none">1. Scrierea, aplicarea, câștigarea proiectului2. Selectarea antreprenorului și contractarea serviciilor de reparații3. Demontarea învelișului rigid vechi4. Hidroizolarea pereților5. Asfaltarea / pavarea terenului.
Rezultate așteptate:	Curtea grădiniței pavată, asigurarea unui aspect estetic, stoparea apelor care după ploi nimeresc în subsolul clădirii
Statutul proiectului:	Este stabilită suprafața de 500 m ²
Responsabil și parteneri de implementare:	APL, Administrația grădiniței
Durată estimativă:	6 luni
Costuri estimative:	2 mln lei
Potențiale surse de cofinanțare:	Proiecte, donatori, APL, Consiliul raional

Anexa 2. Rezultatele sesiunii de prioritizare

Pe data de 29 mai 2023, în cadrul Sesiunii de prioritizare, realizate cu suportul reprezentanților USAID/Comunitatea Mea, dnii Igor Mironiuc, Vadim Popușoi Daria Mandziuc și echipei Institutului de Dezvoltare Urbană a fost identificată ideea de aplicare cu proiect la concursul USAID/Comunitatea Mea. Sesiunea de prioritare a fost precedată de Sesiunea de cartografiere a localității.

S-a lucrat intensiv, cu responsabilitate, conform agendei prestabilite, cu participarea a cca. 90 de cetățeni, cu respectarea criteriilor de participare (gen, vârstă, ocupație, sectorul de trai, confesie religioasă, etc.).

În urma activităților realizate și prin oferirea de vot pentru fiecare participant (de 3 opțiuni de a vota), au fost identificate mai multe idei de proiecte.

Având în vedere punctajul maximal obținut, precum și faptul că proiectul se încadrează în prioritățile strategice și bugetare ale programului USAID/Comunitatea Mea, s-a decis ca investițiile să fie direcționate către un domeniu important: construcția a 800 m liniari de trotuar pe strada 27 august în scopul asigurării siguranței întregii comunități în traficul rutier.

Apoi, facilitatorul CM, Igor Mironiuc, a prezentat condițiile și termenele limită de scriere și depunerea proiectul spre finanțare către programul CM, a facilitat procesul de selectare a membrilor echipei de elaborare și monitorizare a proiectului, din rândul celor prezenți.